

บทที่ 5

การชั้นสูตรพลิกศพกับการดำเนินคดีอาญา

5.1 หลักและ เป้าหมายการดำเนินคดีอาญา

เป้าหมายของการดำเนินคดีอาญาคือ การชี้ขาดเรื่องที่มีการกล่าวหา การชี้ขาดในคดีอาญานั้นต้องอาศัยความจริง และความจริงที่จะนำมาชี้ขาดคดีได้นั้น จะต้องเป็นความจริงที่ได้มาโดยชอบด้วยกระบวนการความ และความจริงที่จะนำมาเป็นข้อชี้ขาดคดีอาญา จะต้องเป็นความจริงที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กล่าวหา นั้น การเคยกระทำความผิดมาก่อนจะยกเอามาเป็นเหตุชี้ขาดคดีหลังไม่ได้¹

หลักการดำเนินคดีอาญาเป็นปัญหาของการสอบสวนฟ้องร้องคดีอาญาของเจ้าพนักงาน กล่าวคือเป็นปัญหาว่าเมื่อมีข้อสงสัยอันควรว่า มีการกระทำผิดอาญาเกิดขึ้นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ต้องสอบสวนดำเนินคดีหรือไม่ และถ้าฟังได้ว่ามีการกระทำผิดอาญาเกิดขึ้นจริง เจ้าพนักงานมีหน้าที่ต้องฟ้องร้องคดีนั้นต่อไปหรือไม่ โดยนัยดังกล่าวนี้ หลักในการดำเนินคดีอาญามีอยู่ 2 หลัก คือ²

5.1.1 หลักดำเนินคดีอาญาตามกฎหมาย

¹คณิต ฌ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, (กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2528), หน้า 3.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 116.

ในการดำเนินคดีอาญาตามหลักดำเนินคดีอาญาตามกฎหมาย
เจ้าพนักงานมีหน้าที่ต้องสอบสวนดำเนินคดีขึ้นเองโดยลำพัง เมื่อทราบว่าได้มีการ
กระทำความผิดขึ้นโดยมิพักต้องคำนึงถึงว่าจะได้มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษแล้ว
หรือไม่และเมื่อได้สอบสวนเสร็จสิ้นแล้วเห็นว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดจริง เจ้า
พนักงานก็มีหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหานั้นต่อไป

โดยที่หลักดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายกำหนดหน้าที่ของเจ้าพนักงาน
ผู้มีอำนาจหน้าที่สอบสวนฟ้องร้องคดีดังกล่าวแล้วหลักดำเนินคดีอาญาตามกฎหมาย
จึงเป็นหลักประกันความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมาย และนอกจากนั้นยังเป็นเกราะ
คุ้มกันเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่สอบสวนฟ้องร้องคดีอีกด้วย กล่าวคือป้องกันมิ
ให้มีการใช้อิทธิพลที่มีชอบด้วยความยุติธรรมต่อเจ้าพนักงานนั้น

5.1.2 หลักดำเนินคดีตามดุลพินิจ

หลักการดำเนินคดีอาญาตามดุลพินิจ คือหลักดำเนินคดีอาญา
ที่ตรงข้ามกับหลักดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายกล่าวคือ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิด
ขึ้น เจ้าพนักงานอาจไม่ดำเนินการสอบสวนได้ และเมื่อได้สอบสวนเสร็จแล้ว
เห็นว่าผู้ต้องหากระทำความผิดจริง เจ้าพนักงานก็อาจไม่ฟ้องได้ด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ
เหตุผลของแต่ละคดีไป

5.1.3 เป้าหมายของการชันสูตรพลิกศพ

เป้าหมายของการชันสูตรพลิกศพก็คือ การค้นหาความจริง
ในเรื่องการตายนั้น เพื่อค้นหาสาเหตุและพฤติการณ์ที่ทำให้เกิดการตายนั้นเอง

(คู่มือประสงค์ของการชั้นสูตรพลิกศพ) 1

5.2 การสอบสวน

การสอบสวนกระทำโดย "พนักงานสอบสวน" ซึ่งหมายถึง เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน² ความหมายของการสอบสวนดูได้จาก ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(11) ดังนี้ "การสอบสวนหมายถึงการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และ เพื่อจะ เอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องร้องลงโทษ" ³

ดังนั้นการสอบสวนจะประกอบไปด้วย

1. การรวบรวมพยานหลักฐาน
2. การใช้มาตรการบังคับ

ซึ่งในการรวบรวมพยานหลักฐานนี้ ในกรณีที่มีความตายเป็นผลแห่งการกระทำผิดอาญาจะต้องมีการชั้นสูตรพลิกศพด้วย⁴

1 คู่มือประสงค์ของการชั้นสูตรพลิกศพ, หน้า 54-56.

2 คู่มือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(6).

3 คู่มือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(11).

4 คณิต ฒ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, (กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2528), หน้า 127.

5.3 การดำเนินคดีในชั้นสอบสวน

จุดมุ่งหมายก็คือการค้นหาความจริงในคดี ซึ่งจะต้องมีการตรวจสอบควบคู่ไปด้วย เช่นเดียวกับการดำเนินคดีในชั้นอื่นๆ เช่น

1. ในชั้นสอบสวน
2. ในชั้นพนักงานอัยการ
3. ในชั้นศาล

5.3.1 ในชั้นสอบสวน

ปรากฏในมาตรา 131 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่บัญญัติว่า "ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกล่าวทา และเพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิด"¹

การตรวจสอบในชั้นพนักงานสอบสวนนั้นก็คือการค้นหาความจริงที่เกี่ยวกับการกระทำของผู้ต้องหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหาตนเอง ซึ่งสิ่งที่พนักงานสอบสวนจะต้องค้นหานั้นจะต้องค้นหาดังนี้

ก. พยานหลักฐานที่เป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหา²

ข. พยานหลักฐานที่เป็นผลดีแก่ผู้ต้องหา³

¹ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131.

²ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 98(1)

³ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 98(1)

ค. พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเหตุบรรเทาโทษผู้ต้องหา¹

พนักงานสอบสวนจะต้องไม่ค้นหาแต่หลักฐานที่เป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหา
อย่างเดียว แต่จะต้องรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นผลดีแก่ผู้ต้องหาด้วย เพราะ
ในคดีอาญานั้นต้องตัดสินกันด้วยความจริง²

5.3.2 ในชั้นพนักงานอัยการ

ปรากฏในมาตรา 143³ ที่บัญญัติว่า

"มาตรา 143 เมื่อได้รับความเห็นและสำนวนจากพนักงานสอบสวน
ดังกล่าวในมาตราก่อน ให้พนักงานอัยการปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ให้กรณีที่มีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้องให้ออกคำสั่งไม่ฟ้อง แต่ถ้าไม่
เห็นชอบด้วยก็ให้สั่งฟ้อง และแจ้งให้พนักงานสอบสวนส่งผู้ต้องหาไปเพื่อฟ้องต่อ
ไป
2. ในกรณีมีความเห็นควรสั่งฟ้องให้ออกคำสั่งฟ้องและฟ้องผู้ต้องหา
ต่อศาล ถ้าไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้สั่งไม่ฟ้อง

¹ดูพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.2494 มาตรา

9.

²ดู คณิต ฌ นคร, อ้างแล้ว, หน้า 130.

³ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143.

ในกรณีหนึ่งกรณีใดข้างต้น พนักงานอัยการมีอำนาจ

ก. สั่งตามที่เห็นควร ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมหรือ ส่งพยานคนใดมาให้ซักถามเพื่อส่งต่อไป

ข. วินิจฉัยว่าควรปล่อยผู้ต้องหา ปล่อยชั่วคราว ควบคุมไว้ หรือ ขอให้ศาลยัง แล้วแต่กรณี และจัดการหรือสั่งการให้เป็นไปตามนั้น

ในคดีฆาตกรรม ซึ่งผู้ตายถูกเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ อธิบดีกรมอัยการหรือผู้รักษาการแทนท่านั้นมีอำนาจออกคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง

การตรวจสอบในชั้นนี้ เป็นการตรวจสอบความเห็นและสำนวนจากพนักงานสอบสวน และมีความเห็นจะให้สั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องตามสำนวนที่ส่งให้พิจารณา

และถ้าพนักงานอัยการเห็นว่า การสอบสวนยังไม่เป็นที่กระจ่างชัดในข้อเท็จจริงบางตอนหรือพยานหลักฐานที่รวบรวมมายังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวน ทำการสอบสวนเพิ่มเติมในประเด็นหรือสิ่งที่ต้องการได้ เมื่อสั่งแล้วพนักงานสอบสวนก็ต้องปฏิบัติตาม¹ การสอบสวนเพิ่มเติมตามหลักการตรวจสอบนี้ ถึงแม้จะเป็นพยานหลักฐานใหม่ของผู้ตาย

¹คณิง ภาไชย, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, (กรุงเทพมหานคร: มิตรนราการพิมพ์, 2530), หน้า 309.

ผู้ต้องหาซึ่งพนักงานสอบสวนยังไม่ได้รวบรวม พนักงานอัยการก็มีอำนาจสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติมได้ เพราะกฎหมายมิได้จำกัดว่าให้สอบสวนเพิ่มเติมเฉพาะพยานฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือ เฉพาะที่พนักงานสอบสวนไว้แล้วเท่านั้น¹

ซึ่งจะ เห็นว่าการตรวจสอบของพนักงานอัยการนี้ เป็นการตรวจสอบการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนได้เป็นอย่างดี

5.3.3 ในชั้นศาล

ในชั้นศาลสามารถตรวจสอบพยานหลักฐานได้อีก ดังในมาตรา 228 ที่บัญญัติไว้ดังนี้ ²

"มาตรา 228 ระหว่างพิจารณาโดยพลการหรือคู่ความฝ่ายใดร้องขอ ศาลมีอำนาจสืบพยานเพิ่มเติม จะสืบเองหรือส่งประเด็นก็ได้"

การตรวจสอบในชั้นศาลนี้ ศาลมีอำนาจอย่างกว้างขวางที่จะตรวจสอบ คือ ศาลจะสืบพยานที่ส่งสัยเองหรือ ศาลจะส่งประเด็นไปสืบก็ได้ นอกจากนี้ ศาลจะเป็นผู้สืบพยานเพื่อหาข้อเท็จจริงตามมาตรา 229 ก็ได้ ³

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹อัยการนิเทศ เล่ม 41, ฉบับที่ 4, พ.ศ.2522, หน้า 435.

²คูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228.

³คูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 229.

5.4 การเข้าเกี่ยวข้องในคดีของพนักงานสอบสวนเมื่อมีการ ตายเกิดขึ้น

5.4.1 การทราบการตายของพนักงานสอบสวน

เมื่อปรากฏว่ามีการตายเกิดขึ้นแล้ว พนักงานสอบสวนจะ
เข้าเกี่ยวข้องในคดีได้ 2 ทางคือ

1. มีผู้มาแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบ

ในกรณีนี้คือ มีผู้มาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษถึงการตายนั้นเอง
ซึ่งพนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการสอบสวนโดยไม่ชักช้า

2. เมื่อพนักงานสอบสวนรู้เอง

ในกรณีนี้หมายถึงการทราบว่าการตายเกิดขึ้น ถ้าเป็นการ
ตายโดยผิดธรรมชาติก็จะต้องรับทราบการสอบสวน โดยจัดให้มีการชันสูตรพลิกศพ
ซึ่งการตายนั้นเมื่อเกิดมีขึ้น ถือได้ว่าเกี่ยวข้องกับประโยชน์ส่วนได้เสียและความ
อยู่เย็นเป็นสุขของส่วนรวมอย่างมาก จะต้องจัดให้มีการสอบสวนและการชันสูตร
พลิกศพ¹ และอาจมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 189 ได้² ถ้า

¹ คณิศ ฌ.นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, (กรุงเทพมหานคร :
เจริญวิทย์การพิมพ์, 2528) , หน้า 119.

² ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 189.

ไม่ดำเนินการหรือไม่เริ่มดำเนินการในเวลาอันสมควร

5.4.2 การสอบสวนของพนักงานสอบสวน

5.4.2.1 การเข้าทำการสอบสวนและชั้นสูตรพลิกศพ

การทำการสอบสวนดังกล่าวนี้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคแรกและดำเนินการตาม "ระเบียบของกรมตำรวจ ว่าด้วยการชั้นสูตรพลิกศพ"¹ ข้อ 313 ดังนี้ "การสอบสวนคดีอาญานั้น ตามปกติทำแต่เพียงการสอบสวนอย่างเดียว เว้นแต่ในกรณีที่มีความตายของบุคคลเป็นผลแห่งการกระทำผิดอาญา จึงต้องทำการชั้นสูตรพลิกศพด้วย ถ้าการชั้นสูตรพลิกศพยังไม่เสร็จ ห้ามมิให้ฟ้องผู้ต้องหาไปยังศาล ฉะนั้น โดยเฉพาะในกรณีเช่นนี้จะต้องทำการชั้นสูตรพลิกศพด้วย"

สำหรับขั้นตอนการดำเนินการนี้ให้กระทำตามข้อ 314 ถึง 327² สำหรับในส่วนการชั้นสูตรพลิกศพให้ดำเนินการตามนี้

ฝ่ายแพทย์³

5.4.2.1.1 ร่วมทำการชั้นสูตรพลิกศพร่วมกับ

ศูนย์วิทยุตำรวจ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ดร.ณ โสภณพันธ์, ระเบียบกรมตำรวจเกี่ยวกับคดี, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, 2518), หน้า 351.

²เรื่องเดียวกัน.

³ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคแรก.

การปฏิบัติในการชั้นสูตรพลิกศพ

ของผู้มีหน้าที่ชั้นสูตรพลิกศพ

- ก. ชั้นสูตรพลิกศพโดยเร็ว
- ข. บันทึกรายละเอียดแห่งการชั้นสูตรพลิกศพ

ที่กฎหมายให้ชั้นสูตรพลิกศพโดยเร็ว เพราะการชั้นสูตรพลิกศพเป็นการสอบสวนอย่างหนึ่ง ถ้าทำการหลังเกิดเหตุจนศพเน่าเปื่อยเสียแล้วร่องรอยที่ต้องการชั้นสูตร เพื่อการสอบสวนให้รู้ถึงการกระทำผิดและการเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษอาจเลื่อนหายไประยะหมดแล้ว¹

ส่วนรายละเอียดในการร่วมชั้นสูตรพลิกศพกับฝ่ายแพทย์นั้น ได้กล่าวมาแล้ว²

ค. ในการทำรายงานต้องรีบทำภายในช่วงการทำการชั้นสูตรพลิกศพ เนื่องจากถ้ามาทำในตอนหลังอาจเกิดข้อสงสัยได้ และศาลอาจไม่เชื่อ เช่น

"ในรายงานชั้นสูตรมีว่า พลิกศพเมื่อวันที่ 1 ณ ตำบลที่เกิดเหตุมีข้อ

¹ แว วอดพยุง, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2510), หน้า 235-236.

² ดูหัวข้อ 3.4 "การชั้นสูตรพลิกศพ", หน้า 66-81.

นายดาเป็นคนร้ายผู้ฆ่า แต่พยานบุคคลที่นำมาสืบ เบิกความว่าเจ้าพนักงานให้เซ็นชื่อเป็นพยานในบันทึกรายงานการชันสูตรพลิกศพเมื่อวันที่ 15 ณ ที่ว่าการอำเภอ ดังนี้ แสดงว่าผู้ชันสูตรพลิกศพมิได้ชันสูตรพลิกศพโดยเร็วและ ณ ที่ที่พบศพ หากได้ทำเองหลังวันที่พบศพถึง 15 วัน ฉะนั้นชื่อนายดาคนร้าย ที่ลงไว้หาใช่ได้จากหลักฐานใหม่ๆไม่ อาจเกิดจากการปรองดองในภายหลัง ศาลเห็นว่า แม้จะเป็นการทำรายงานการชันสูตรโดยเขียนด้วยลายมืออื่นๆไว้ยังน่าเชื่อถือมากกว่าการเขียนในภายหลังด้วยลายมือคัดหรือตัวพิมพ์ดีด¹

5.4.2.1.2 แจ้งให้ผู้มีหน้าที่ชันสูตรพลิกศพทราบ²

5.4.2.1.3 ในกรณีคดีวิสามัญฆาตกรรมเมื่อสอบสวนและชันสูตรพลิกศพแล้ว ให้ส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลไต่สวนและมีคำสั่ง³

5.4.2.1.4 ในกรณีคดีวิสามัญฆาตกรรมดังในข้อ

5.4.2.1.3 เมื่อศาลไต่สวนและสั่งแล้วจะส่งสำนวนไต่สวนให้พนักงานอัยการแล้ว พนักงานอัยการส่งสำนวนสอบสวนนั้นไปยังอธิบดีกรมอัยการเพื่อส่งต่อไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 คดีเช่นนี้อธิบดีกรมอัยการ หรือ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹แวว ยอดพยุง , คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา , อ่างแล้ว , หน้า 236.

²ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรค 2.

³ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรค 3.

ผู้รักษาการแทนเท่านั้นจะวินิจฉัยชี้ขาดว่า จะฟ้องหรือไม่ฟ้อง เจ้าพนักงานผู้นั้น^{1, 2}

5.4.2.2 คุณพินิจของพนักงานสอบสวน ในการชั้นสูตร

พลิกศพ

พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาได้ ทั้งปวง ในการรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวง เพื่อที่จะรู้ว่าความผิดอาญาได้เกิดขึ้นหรือไม่ ถ้าความผิดอาญาเกิดขึ้น ใครเป็นผู้กระทำความผิดและเพื่อจะ เอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษตามหลักในมาตรา 130, 131, 134 และ 139 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา³ และในขณะที่ทำการสอบสวนนั้นพนักงานสอบสวนก็มีคุณพินิจในเรื่องดังต่อไปนี้

ก. การตรวจค้นบุคคล สิ่งของ สถานที่ หมายถึงเรียกบุคคลให้ส่งสิ่งของเหล่านั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 132⁴

ข. การเรียกผู้เสียหายหรือบุคคลใดๆมาสอบสวนเป็นพยานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133⁵

ค. การจับ, ควบคุม, หรือ ปลดปล่อยชั่วคราวซึ่งผู้ต้องหา หรือผู้กระทำความผิดในระหว่างการสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ศูนย์วิทยุตำรวจ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150.

²ดูหัวข้อ 3.5.6.5, หน้า 107-109.

³ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 130, 131, 134, 135 และ 136.

⁴ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 132.

⁵ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133.

มาตรา 136¹

ง. การขออำนาจศาลสั่งห้ามบุคคลออกจากที่ๆพนักงานสอบสวนเข้าไปทำการอยู่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 138²

จ. การที่จะสอบสวนหรือส่งประเด็นไปที่พนักงานสอบสวนอื่นสอบสวนแทน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 138³

ดุลพินิจของพนักงานสอบสวน

5.4.2.2.1 ในเรื่องการชั้นสูตรพลิกศพนั้น

พนักงานสอบสวนจำต้องทำการสอบสวนโดยการชั้นสูตรพลิกศพ ตามมาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งก็ไม่น่าจะมีปัญหา จนมีคำพิพากษาศาลฎีกา⁴ ได้ตัดสินไว้ตั้งเนื้อความที่ว่า "การชั้นสูตรพลิกศพสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่ หรือไม่ได้มีการชั้นสูตรพลิกศพเลย หากได้อยู่ในข้อห้ามมิให้ฟ้องร้องไม่" ซึ่งจากคำพิพากษาศาลฎีกานี้เป็นเหตุให้พนักงานสอบสวนสามารถมีดุลพินิจในการที่จะทำการชั้นสูตรพลิกศพหรือไม่กระทำการชั้นสูตรพลิกศพได้ ซึ่งเป็นการให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนเป็นอย่างมากเพราะในบางครั้งการไม่ทำการชั้นสูตรพลิกศพจะทำให้ขาดหลักฐานที่สำคัญ เพื่อช่วยในการวินิจฉัยของศาลได้

5.4.2.2.2. การที่พนักงานสอบสวน

¹ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 136.

²ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 137.

³ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 138.

⁴คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1299-1300/2481.

ซึ่งมีหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพอาชญากรรมชันสูตรร่วมกับ เจ้าพนักงานฝ่ายแพทย์
 คนใดคนหนึ่งก็ได้ ตามมาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
 วรรคแรก แม้ว่าโดยปกติพนักงานสอบสวนจะต้องทำการชันสูตรพลิกศพร่วมกับ
 สาธารณสุขจังหวัด แพทย์ประจำสถานีอนามัย และ แพทย์ประจำโรงพยาบาล
 ก่อน เมื่อไม่มีจึงอาจใช้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่ หรือแพทย์
 ประจำตำบลโดยจะต้องทำหมายเหตุที่ไม่อาจใช้แพทย์ 3 คนแรกได้ก็ตาม¹ แต่
 ก็ยัง เปิดเป็นดุลพินิจของพนักงานสอบสวนในอันที่จะ เลือกฝ่ายแพทย์ในการชันสูตร
 พลิกศพเพราะ เนื่องจากฝ่ายแพทย์ที่เข้าร่วมชันสูตรพลิกศพไม่จำเป็นต้อง เป็นเจ้าหน้าที่
 ที่ประจำอยู่ในท้องที่ที่พบศพ จะประจำอยู่ที่ใดก็ได้ที่ตนเอง² พนักงานสอบสวน
 จึงอาจร่วมมือกับฝ่ายแพทย์ โดยใช้เจ้าหน้าที่ฝ่ายแพทย์ที่ยินยอมร่วมมือด้วยใน
 การชันสูตรพลิกศพให้ต่างไปจากความเป็นจริง และการที่แพทย์ประจำตำบล
 และเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่ที่อยู่ห่างไกลจากจังหวัดมาก จึง
 เป็นการง่ายที่พนักงานสอบสวนจะทำหมายเหตุไว้ แล้วใช้แพทย์ประจำตำบล
 หรือเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่ แทนที่จะใช้แพทย์ประจำโรง
 พยาบาลในการชันสูตรพลิกศพ เพื่อบิดเบือนข้อเท็จจริงในการตายของศพที่ได้ทำ
 การชันสูตร

แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนในเรื่องนี้ไม่น่าจะ
 เป็นไปได้ง่าย เนื่องจาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ดร. โสภิตพันธ์, ระเบียบกรมตำรวจเกี่ยวกับคดี, พิมพ์ครั้งที่ 2
 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, 2528), หน้า 352.

²แวว ยอดพุง, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา,
 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2510), หน้า 235.

1. ได้มีระเบียบของกรมตำรวจ ว่าด้วยเรื่องการชั้นสูตรพลิกศพได้ กำหนดหน้าที่ให้ พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติทุกกรณีอยู่แล้ว ซึ่งกำหนดไว้ในข้อ 313 ถึง 327¹ โดยเฉพาะในข้อ 313 ซึ่งบังคับให้ พนักงานสอบสวนจะต้อง ทำการชั้นสูตรพลิกศพในกรณีที่มีการตาย

2. มีพนักงานอัยการคอยตรวจสอบสำนวนการชั้นสูตรพลิกศพอีกชั้น หนึ่ง และ เมื่อตรวจดูแล้วเห็นว่าในสำนวนการสอบสวนไม่มีรายงานการ ชั้นสูตรพลิกศพก็จะส่ง เรื่องกลับมาให้พนักงานสอบสวนชั้นสูตรพลิกศพก่อน²

5.5 การชั้นสูตรพลิกศพกับการตรวจสอบ

1. การสอบสวนคดีที่ความตายเป็นผลเนื่องจากการกระทำผิด สามารถคุ้มครอง ประสงค์ได้ในบทบัญญัติมาตรา 129 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่ง เป็นมาตราสุดท้ายของหลักทั่วไปของการสอบสวน ดังนี้

"มาตรา 129³ ให้ทำการสอบสวนรวมทั้งการชั้นสูตรพลิกศพ ในกรณี ที่ความตายเป็นผลแห่งการกระทำผิดอาญา ตั้งที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้ อันว่าด้วยการชั้นสูตรพลิกศพ ถ้าการชั้นสูตรพลิกศพยังไม่เสร็จ ห้ามมิให้ฟ้องผู้ ต้องหาแย้งศาล"

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ดร.ณ ิเสศทิพันธ์, ระเบียบกรมตำรวจเกี่ยวกับคดี, อ่างแล้ว, หน้า 351-360.

²คูการตรวจสอบในชั้นพนักงานอัยการ, หน้า 163.

³ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 129.

5.5.1 จุดมุ่งหมายของมาตรา 129

พิจารณาถึงความมุ่งหมายของมาตรา 129 นี้แล้ว จะเห็นได้ว่า เป็นบทหลักแห่งการตรวจสอบในชั้นสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงในกรณีที่มีความตายอันเป็นผลแห่งการกระทำผิดอาญาขึ้น ซึ่งในชั้นนี้ก็คือความตายที่ได้บัญญัติไว้ในเรื่องการจะต้องขึ้นสูตรพลิกศพ ตามมาตรา 148 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹ นั่นเอง

พื้นฐานและคุณค่าของมาตรานี้ ต้องการที่จะให้มีการสอบสวนในคดีที่มีการตายผิดธรรมชาติ ฯลฯ เป็นไปอย่างละเอียดโดยบังคับให้การสอบสวนจะต้องมีการขึ้นสูตรพลิกศพด้วย และถ้าการขึ้นสูตรพลิกศพยังไม่เสร็จก็ห้ามมิให้ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล เพื่อให้มีการค้นหาความจริง ทั้งเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการขึ้นสูตรพลิกศพ²

5.5.2 การตีความของศาลเกี่ยวกับมาตรา 129

จากบทบัญญัติของมาตรา 129 ดังกล่าวแล้วนั้น อาจแยกพิจารณาเป็นกรณีๆ ได้ดังนี้

1. กรณีการขึ้นสูตรพลิกศพไม่เสร็จ

¹ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 148.

²ดูวัตถุประสงค์ของการขึ้นสูตรพลิกศพ, หน้า 54.

2. กรณีที่ไม่มีการชั้นสูตรพลิกศพ
3. กรณีที่การชั้นสูตรพลิกศพไม่สมบูรณ์
4. กรณีที่ญาติผู้ตายฟ้องเอง

1. กรณีการชั้นสูตรพลิกศพไม่เสร็จ

หมายถึงว่าได้มีการชั้นสูตรพลิกศพแล้วแต่ยังทำการชั้นสูตรพลิกศพไม่เสร็จ เช่น ในการชั้นสูตรพลิกศพผู้ตายรายหนึ่งจำต้องตัดเอาชิ้นส่วนของศพออกเพื่อทำการตรวจทางห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์ซึ่งต้องใช้เวลานานกว่าจะทราบผลการตรวจนั้นได้ ผู้ทำการชั้นสูตรพลิกศพจึงยังมีอาจทำรายงานการชั้นสูตรพลิกศพเพื่อระบุเหตุตายอย่างชัดเจนได้ ถือว่าเป็นการที่มีการชั้นสูตรพลิกศพแล้วแต่ยังไม่เสร็จ ในกรณีเช่นนี้ กฎหมายถือว่ายังทำการชั้นสูตรไม่เสร็จห้ามไม่ให้ฟ้องผู้ต้องหายังศาล

2. กรณีที่ไม่มีการชั้นสูตรพลิกศพเลย

แม้ไม่มีการชั้นสูตรพลิกศพเลย ก็สามารถฟ้องผู้ต้องหายังศาลได้ ที่กฎหมายไม่บังคับถึงกรณีที่ไม่มีการชั้นสูตรพลิกศพเลยนั้นก็เพราะเหตุว่า¹ บางกรณีผู้ตายถูกฆ่าตายแต่หาศพไม่ได้เลย เช่น ผู้ร้ายเอาศพไปดองทะเลหรือ ผลักตกน้ำตายหายไปเลย หรือฆ่าแล้วเอาศพไปซ่อน ผังเสีย หรือเอาไปฆ่าในป่า

¹อนันต์ ใจสมุทร, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยหลักทั่วไปตลอดถึงการได้ส่วนมูลฟ้อง มาตรา 1 ถึง มาตรา 171, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2524), หน้า 754.

เปลี่ยวหรือเมื่อปรากฏความผิดขึ้น ศพเนาเบื้อยไปหมดแล้วหรือเหลือแต่กองกระดูก เป็นต้น หากว่าบังคับให้ต้องชันสูตรพลิกศพในกรณีเหล่านี้ด้วยแล้ว เจ้าพนักงานก็จะหมดโอกาสที่จะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดทีเดียว เหตุนี้กฎหมายจึงบังคับเฉพาะกรณีที่ชันสูตรพลิกศพได้เท่านั้นว่า เมื่อชันสูตรพลิกศพแล้วต้องทำให้เสร็จก่อนจึงจะฟ้องคดีได้ แสดงว่าการชันสูตรพลิกศพมิใช่ส่วนสำคัญของพยานหลักฐานเลย ดังตัวอย่างคำพิพากษาดังนี้

" อัยการโจทก์ยื่นฟ้องคดีเรื่องฆ่าคนตายโดยไม่ได้ทำการชันสูตรพลิกศพเลยก็ได้ " 1

" การชันสูตรพลิกศพสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่ หรือมิได้มีการชันสูตรพลิกศพเลย หากได้อยู่ในข้อห้ามมิให้ฟ้องร้องไม่ ศาลฎีกาจึงไม่จำต้องวินิจฉัยในปัญหานี้ " 2

" คดีฆ่าคนตายไม่มีการชันสูตรพลิกศพ เพราะไม่สามารถทำการชันสูตรพลิกศพได้ โดยศพนั้นถูกเผาเสียก่อน โจทก์ก็มีอำนาจฟ้องได้ คดีนี้ไม่ต้องห้ามตามมาตรา 129 " 3

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

" เดิมโจทก์ฟ้องว่าจำเลยพยายามฆ่า และได้มีการชันสูตรบาด

1 ดูคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1261/2481.

2 ดูคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1299-1300/2481.

3 ดูคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 731/2488.

แผล ระหว่างคดีอยู่ในระหว่างพิจารณาโจทก์ขอเพิ่มเติมฟ้อง เป็นฆ่าคนตายโดยเจตนาโดยไม่ปรากฏว่าได้มีการชันสูตรพลิกศพแต่อย่างใด ดังนั้นถือว่าไม่ได้ว่า การชันสูตรพลิกศพยังไม่เสร็จ ไม่ต้องห้ามตามมาตรา 129 1

3. กรณีการชันสูตรพลิกศพไม่สมบูรณ์หรือไม่ชอบ

การชันสูตรพลิกศพไม่สมบูรณ์หมายถึง การชันสูตรที่มีได้ทำให้ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น ในกรณีที่เจ้าพนักงานทำการชันสูตรพลิกศพแต่เพียงฝ่ายเดียวโดยไม่มีแพทย์เข้าร่วมด้วย เช่น ในคำพิพากษาศาลฎีกา ดังนี้²

"ตามทางพิจารณาได้ความจากคำพยานโจทก์โดยชัดแจ้งปราศจากข้อสงสัยว่า นายเจียงจาวเลยเป็นผู้พินนายคุณโชติ เกิดบาดแผลอันทว่าถึงตายจริง พยานจาวเลยที่นำสืบว่านายฉิวเป็นผู้พินนายคุณโชติ ด้วยเข้าใจผิดนั้น ไม่มีเหตุผลอันใดที่จะน่าเชื่อถือ แต่ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องในกระบวนนี้โดยถือว่าการชันสูตรพลิกศพที่ยื่นตามคำฟ้อง ไม่สำเร็จตามมาตรา 129 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพราะ เมื่อนายคุณโชติถึงแก่กรรม แพทย์ประจำตำบลมิได้ไปทำการชันสูตรบาดแผลนั้นอีก เป็นแต่ชันสูตรบาดแผลก่อนนายคุณโชติตายครั้งเดียวนั้น ในข้อนี้ศาลฎีกาเห็นว่า การชันสูตรพลิกศพรายนี้ไม่ใช่ว่าทำยังไม่เสร็จอันจะเข้าข้อห้ามมิให้ฟ้อง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 129 แต่การชันสูตรพลิกศพรายนี้เสร็จแล้วจนถึงได้มีการรายงานชันสูตรพลิกศพ

1 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 282/2499.

2 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1299-1300/2481.

ขึ้นมายังศาล เป็นปัญหาแต่ว่าการชั้นสูตรรายนี้ได้ทำไปโดยสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่ ศาลฎีกาเห็นว่าในคดีนี้ไม่จำต้องวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวเพราะศาลฎีกาได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วว่า อัยการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานฆ่าคนตายโดยไม่มีการชั้นสูตรพลิกศพก็ได้ เพราะไม่มีกฎหมายห้าม บทบังคับของกฎหมายเรื่องการชั้นสูตรพลิกศพมิได้มีความหมายถึงว่าไม่ให้ฟ้องร้องผู้กระทำผิดในเมื่อกรณีไม่มีเหตุที่ควรสงสัย ฉะนั้นแม้การชั้นสูตรพลิกศพรายนี้จะไม่สมบูรณ์ตามกฎหมายจนถึงกับถือได้ว่าไม่มีการชั้นสูตรพลิกศพเลยก็ตาม ก็ยังไม่เป็นข้อที่ห้ามมิให้โจทก์ฟ้องจำเลยในฐานฆ่าคนตาย"

ซึ่งจะเห็นได้ว่า แม้การชั้นสูตรพลิกศพจะไม่สมบูรณ์แต่ก็สามารถที่จะฟ้องผู้ถูกกล่าวหาได้

หรือในกรณีที่การชั้นสูตรไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น ใช้สับเทร่อเป็นผู้ทำการชั้นสูตรพลิกศพแทนแพทย์ร่วมกับพนักงานสอบสวน เช่นนี้ก็สามารถฟ้องคดีได้ เช่น ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ว่า "ผู้ลงนามเป็นแพทย์ในใบชั้นสูตรพลิกศพเป็นแต่เพียงสับเทร่อันนั้น ย่อมเป็นการชั้นสูตรพลิกศพที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

แม้การชั้นสูตรพลิกศพไม่ชอบด้วยกฎหมาย อัยการก็ยื่นฟ้องคดีฐานฆ่าคนตายได้" 1

4. กรณีญาติผู้ตายฟ้องคดีเอง

1 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 393/2489.

ในกรณีที่ยาตีผู้ตายเป็นผู้ฟ้องคดีเองนี้ แม้ไม่มีการชันสูตรพลิกศพ
 เลยก็น่าสามารถฟ้องคดีได้ เพราะมาตรา 129 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
 ความอาญานี้มีผลเช่นเดียวกับมาตรา 120¹ คือใช้เฉพาะคดีที่พนักงานอัยการ
 เป็นโจทก์ฟ้องเท่านั้น² และมาตรานี้ใช้กับกรณีที่การตายนั้นเกิดจากการกระทำ
 ความผิดเป็นคดีฆ่ากันตาย

จากการพิจารณาทั้ง 4 หัวข้อแล้วจะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันนี้กระ
 บวนการยุติธรรมให้ความสำคัญ ในเรื่องการชันสูตรพลิกศพนี้น้อยมาก เพราะแม้
 ไม่มีการชันสูตรพลิกศพเลยก็ยังสามารถที่จะฟ้องคดีฐานฆ่าคนตายได้ซึ่ง การที่ศาล
 ฎีกามีคำพิพากษามาตั้งกล่าวข้างต้น จะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของมาตรา 129
 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานี้หรือไม่นั้นไม่อาจทราบได้ แต่ก็ได้
 เคยมีความเห็นท้ายฟ้องฎีกาที่ 1261/2481 ซึ่งได้แสดงความเห็นถึงความสำคัญ
 ของการชันสูตรพลิกศพ และน่าจะน่ามากกว่าไว้

5.5.3 ความเห็นจากท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1261/2481

ความเห็นจากท้ายคำพิพากษาศาลฎีกา ฉบับดังกล่าวนี้เห็นว่า
 มีเหตุผลที่น่ารับฟัง เป็นอย่างยิ่งในเรื่องความสำคัญของการชันสูตรพลิกศพกับการ
 ฟ้องคดี ซึ่งมีดังนี้

¹ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 120.

²อนุมัติ ใจสมุทร, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
ว่าด้วยหลักทั่วไปตลอดถึงการไต่สวนมูลฟ้อง มาตรา 1 ถึง มาตรา 171, พิมพ์
 ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2524), หน้า 754.

"เรื่องที่เขาพนักงานฟ้องคดีอาญาโดยมิได้ทำการชันสูตรพลิกศพนั้น ว่ากันตามตัวบท ความที่บัญญัติไว้ดูไม่ค่อยจำกัดเคร่งครัดเท่าใด จนถึงกับจะห้ามฟ้องเสียได้ ความขัดข้องในทางตัวบทมีอย่างไรปรากฏในคำพิพากษาแล้ว ทั้งบรรทัดฐานก็เคยมีมาแล้วในคำพิพากษาฎีกาที่ 712/2464 ที่วินิจฉัยตามพระราชบัญญัติชันสูตรพลิกศพ พ.ศ. 2457 ซึ่งมีข้อความทำนองเดียวกับบทบัญญัติในประมวลวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้าจะว่ากันโดยความมุ่งหมายแล้ว มีเหตุที่ทำให้หน้าคิดสงสัย การที่ทำให้สอบสวนและชันสูตรพลิกศพเสียก่อนโดยฉะเพาะในคดีฆาตกรรมก็เพื่อมิให้จับกันลวกๆเอาคนมาทดลองฟ้องคดีอาญา คนจะตายเพราะอะไรยังไม่แน่อาจเป็นลมตายหรืออะไรทำนองนั้นก็ได้อีก ยังไม่ทันได้ชันสูตรก็เห็นว่าถูกฆ่าตายหรือไม่กลับเอาคดีมาฟ้องกันว่าฆ่ากันตาย ผลร้ายอยู่ที่ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาจะต้องถูกควบคุมกักขังระหว่างคดี ถ้าผลที่สุดเรื่องลงเอยเหลวกันไปโดยไปปรากฏขึ้นว่าคนตายไปเอง มิได้มีใครทำร้ายผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาก็จะถูกกินเปล่า เรื่องเป็นดังนี้จึงได้บัญญัติกฎหมายขึ้นไว้เพื่อบังคับให้มีการสอบสวนชันสูตรพลิกศพกันเสียก่อน เป็นข้อที่หน้าคิดอยู่มากกว่า ถ้าเจ้าพนักงานจะปฏิบัติตามบทบัญญัติเหล่านี้หรือไม่ก็ได้ ไม่มีผลในทางกฎหมายแต่อย่างใดแล้ว เหตุใดจึงเอามาบัญญัติขึ้นไว้เป็นกฎหมาย และอยู่ในประมวลกฎหมายซึ่งถือว่าเป็นหลักสำคัญใช้กันทั่วไปเอาไว้เป็นระเบียบภายในหรือเข้าใจกันดีกว่า และยังเป็นข้อที่ทำให้ใจลงอยู่ด้วยว่า ตามมาตรา 129 นั้น แม้แต่เพียงชันสูตรพลิกศพแล้ว แต่ยังไม่เสร็จจึงห้ามฟ้องคดีอาญา แต่ไม่ชันสูตรพลิกศพเสียเลยกลับฟ้องได้ เจ้าพนักงานที่ไหนก็คงหาทางเลี่ยงไป โดยไม่ทำการชันสูตรเสียเลยดีกว่า จริงอยู่บางทีไม่อาจทำการชันสูตรได้ เช่น คนตกทะเลตายศพลอยไปไหนไม่มีใครรู้ ถ้าเรื่องเป็นดังนี้ก็จะทำการชันสูตรไม่ได้อยู่เอง กฎหมายไม่บังคับในสิ่งซึ่งเป็นการพ้นวิสัย หรือถ้ามีเรื่องอื่นที่ไม่เห็นควรที่จะทำการชันสูตร ก็ต้องมีกฎหมายยกเว้นไว้อย่างในมาตรา 153 ซึ่งอาจทำให้เห็นว่าเรื่องอื่นที่มีได้ยกเว้นไว้ ต้องทำการชันสูตรความในมาตรา 153 ยกเว้นให้ตลอดจนกรณีที่ไม่เห็นว่าไม่จำเป็น ดูเผินๆออกจะกว้างอยู่ แต่ความจริงมีข้อจำกัดความไว้แล้วในตอนต้นว่าต้องเป็น

เรื่องที่ศพได้ฝังไว้แล้ว ช้อยกเว้นในมาตรา 153 จึงไม่ควรจะทาลายหลักที่ว่า ต้องทำการชันสูตรพลิกศพเสียก่อนพ้อง"¹

ซึ่งจากความเห็นดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีเหตุมีผลอย่างยั่งยืนเรื่อง การชันสูตรพลิกศพ เพราะได้ให้ความสำคัญในเรื่องการหาพยานหลักฐานจากการ ตายเป็นอย่างมาก

5.6 ฐานะของแพทย์เป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานสอบสวน

จากมาตรา 150² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติ ว่า "ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่ กับสาธารณสุขจังหวัด หรือแพทย์ ประจำสถานอนามัย หรือ แพทย์ประจำโรงพยาบาล เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพโดย เร็วและทันทันทีรายละเอียดแห่งการชันสูตรนั้นไว้ ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่มี หรือ ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ใช้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่ หรือ แพทย์ประจำตำบล

ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนแจ้งแก่ผู้มีหน้าที่ไปทำการชันสูตร พลิกศพทราบ

ศูนย์วิทยุตำรวจ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
..... ฯลฯ"

¹ในคดีนี้มี อมาตยพงษ์ธรรมพิศาล, วิเศษธรรมธาดา และ มนูญ วิมลศาสตร์ เป็นองค์คณะศาลฎีกา แต่มีความเห็นท้ายคำพิพากษาโดยลงชื่อว่า ส.

²ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคแรก.

จะเห็นได้ว่า พนักงานสอบสวนเป็นผู้เดียวที่มีหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพ และเป็นผู้ที่จะแจ้งให้บุคคลอื่นเข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพ คือ ฝ่ายแพทย์นั่นเอง การที่กฎหมายมิได้ระบุให้แพทย์ในท้องที่ที่พบศพเป็นผู้ชันสูตรแสดงให้เห็นถึงว่า พนักงานสอบสวนเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่อย่างเต็มที่ผู้เดียวโดยอาจเลือกบุคคลใดในฝ่ายแพทย์ เป็นผู้ช่วยเหลือในการชันสูตรพลิกศพก็ได้ แต่สิทธิที่จะเลือกนั้นอาจถูกจำกัดบ้างโดยระเบียบของกรมตำรวจว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพ ในข้อ 317¹ ที่จะให้ใช้แพทย์ในลำดับต้นก่อน ถ้าไม่มีจึงใช้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำท้องที่หรือแพทย์ประจำตำบลซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงว่าฝ่ายแพทย์ที่เข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพนั้นน่าจะเป็นแต่เพียงผู้ช่วยเหลือพนักงานสอบสวนในการหาข้อเท็จจริงจากการตาย คือการตรวจศพซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสอบสวนนั่นเอง²

ซึ่งในเรื่องนี้มีนักกฎหมายเห็นว่า การชันสูตรพลิกศพในปัจจุบันเป็นการกระทำร่วมกันของพนักงานสอบสวนกับแพทย์ และการที่กฎหมายกำหนดให้แพทย์เข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพ ก็เพื่อเป็นการช่วยเหลือพนักงานสอบสวนมิให้เกิดการผิดพลาดในการวินิจฉัยสาเหตุและพฤติการณ์ที่ทำให้เกิดการตาย³

¹ ระเบียบกรมตำรวจเรื่องการชันสูตรพลิกศพ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2512, ข้อ 317.

² แวว ยอดพยุง, คู่มือสอบสวน "อำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา," (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, 2525), หน้า 413-414.

³ คณิต ผนนคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, (กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทยการพิมพ์, 2528), หน้า 141.

ในส่วนที่เกี่ยวกับแพทย์นั้น แม้กฎหมายจะคำนึงถึงความเป็นจริงในสังคมของเราที่ยังขาดแคลนแพทย์จึงเปิดโอกาสให้ใช้บุคคลอื่นที่พอจะมีความรู้อันได้แก่ เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่ และแพทย์ประจำตำบลก็ตาม แต่โดยที่การวินิจฉัยเหตุตาย และพฤติการณ์ที่ทำให้เกิดการตายในบางกรณีอาจมีปัญหาในการชั้นสูตรพลิกศพ จึงชอบที่จะใช้แพทย์ (3 อันดับต้น ในมาตรา 150) เพราะฉะนั้นแล้วอาจเกิดปัญหาในการซึ่งนี้ว่าพนักงานหลักฐานในชั้นพิจารณาของศาลได้ ข้อนี้เป็นเรื่องที่พนักงานสอบสวนพึงระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง¹ และในการใช้บุคคลากรทางแพทย์นี้ จะใช้ผู้ที่มีใช้แพทย์คือเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่หรือแพทย์ประจำตำบลได้ก็ต่อเมื่อสาธารณสุขจังหวัด แพทย์ประจำสถานีอนามัย หรือแพทย์ประจำโรงพยาบาลไม่มี หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้เท่านั้น² ซึ่งในเรื่องนี้ได้ปรากฏอยู่ในคำสั่งของกรมตำรวจ เรื่องการชั้นสูตรพลิกศพ ในข้อ 317 ซึ่งบังคับว่าจะใช้เจ้าหน้าที่ 2 ประเภทหลังได้ต่อเมื่อไม่มีแพทย์ใน 3 อันดับต้นแล้วเท่านั้นและจะต้องทำหมายเหตุเอาไว้ด้วย³

1 เรื่องเดียวกัน

2 สุจินต์ ทิมสุวรรณ, กรมอัยการกับการดำเนินคดีให้แก่รัฐ (เอกสารวิจัยส่วนบุคคลของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร) ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กรมอัยการ พ.ศ. 2525, หน้า 126.

3 "ระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยการชั้นสูตรพลิกศพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2512, ลงวันที่ 11 เมษายน 2512.

5.7 ฝ่ายแพทย์ที่เป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานสอบสวนต้องเป็นแพทย์ของรัฐบาลหรือไม่

โดยปกติเมื่อปรากฏว่ามีการตายผิดธรรมชาติ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานจะต้องจัดการชันสูตรพลิกศพขึ้นตามกฎหมาย¹ ทั้งนี้พนักงานสอบสวนจะเป็นผู้แจ้งไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องในการชันสูตรพลิกศพ² ซึ่งก็คือแพทย์นั่นเอง และแพทย์ที่จะทำการชันสูตรก็คือแพทย์ตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย³ ซึ่งถ้าพนักงานสอบสวนทำการชันสูตรพลิกศพร่วมกับบุคคลตามที่ระบุไว้ในกฎหมายก็ย่อมไม่มีปัญหาแน่ แต่ในบางกรณีบุคคลดังกล่าวคือ แพทย์ที่กฎหมายระบุไว้ให้ทำการชันสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวนนั้นไม่มีอยู่ในท้องที่นั้น หรือมีแต่เป็นการไม่สะดวกที่จะใช้แพทย์นั้นเช่นนี้แล้ว พนักงานสอบสวนสามารถที่จะใช้แพทย์เอกชนในเขตหรือท้องที่นั้นๆ ทำการชันสูตรพลิกศพได้หรือไม่ เช่น นายแพทย์ ก. โดยปกติประจำที่โรงพยาบาลอำเภอหนึ่ง ปรากฏว่ามีชาวบ้านอำเภอหนึ่งตายซึ่งน่าจะสงสัยว่าจะตายผิดธรรมชาติ และ เฝ้าดูแพทย์ประจำโรงพยาบาลชุมชนนั้นไม่อยู่เพราะต้องไปราชการในกรุงเทพฯ พนักงานสอบสวนจึงให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชนนั้นทำการชันสูตรพลิกศพเช่นนี้ การชันสูตรพลิกศพนั้นจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

1 ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 148 วรรค แรก .

2 ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรค สอง .

3 ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรค แรก .

ในเรื่องเกี่ยวกับแพทย์เอกชนกับการขึ้นสูตรพลิกศพนี้ ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 มิได้กล่าวถึงเลย คงจะมีเพียงแพทย์ 5 ลำดับเท่านั้น¹ แต่ในมาตรา 150 นั้นเองได้ใช้คำว่า "แพทย์ประจำโรงพยาบาล" จะหมายถึง "แพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชน" ด้วยหรือไม่ ดังนั้นต้องพิจารณาจากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ

1. พระราชบัญญัติขึ้นสูตรพลิกศพ พ.ศ. 2457
2. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150, 151 และ 152
3. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาคภาษาอังกฤษ
4. พิจารณาจากการมองเห็นของแพทย์
5. พิจารณาแพทย์ซึ่ง เป็นเจ้าพนักงาน
6. พิจารณาจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 365/2503
7. พิจารณาจากมาตรา 154 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

5.7.1 พิจารณาจากพระราชบัญญัติขึ้นสูตรพลิกศพ พ.ศ. 2457

บุคคลผู้มีหน้าที่ในการขึ้นสูตรพลิกศพตามพระราชบัญญัติขึ้นสูตร

¹ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคแรก.

พริกศพ พ.ศ. 2457¹ ซึ่งเป็นกฎหมายชั้นสูตรพริกศพฉบับแรกนั้นได้ใช้

1. กรมการอำเภอผู้ปกครองท้องที่อำเภอซึ่งพบศพ
2. กำนัน
3. แพทย์ประจำตำบลหรือเจ้าบ้าน

ซึ่งจะเห็นได้ว่า ทั้งกรมการอำเภอผู้ปกครองท้องที่² กำนัน³ และ แพทย์ประจำตำบล⁴ เป็นเจ้าพนักงานทั้งหมดจะมีก็แต่เพียงเจ้าบ้าน ซึ่งตามกฎหมายนี้ยินยอมให้เข้าร่วมชั้นสูตร แต่เมื่อพิจารณาถึงแพทย์ประจำตำบลที่ใช้ต้องถือว่าเป็นเจ้าพนักงานแพทย์นั่นเอง ยิ่งถ้าเป็นการตายโดยวิสามัญแล้วจะเห็นได้ว่าใช้แต่เฉพาะเจ้าพนักงานเท่านั้น คือ⁵

1. หัวหน้ากรมหรือกองพนักงานที่ทำให้ตาย
2. ข้าราชการซึ่งเจ้ากระทรวงผู้ปกครองท้องที่เลือก

1 "พระราชบัญญัติชั้นสูตรพริกศพ พ.ศ. 2457," ราชกิจจานุเบกษา 31 (28 เมษายน พ.ศ. 2457) : 96.

2 "พระราชบัญญัติปกครองท้องที่พุทธศักราช 2457," ราชกิจจานุเบกษา 31 (17 กรกฎาคม 2457) : 253.

3 เรื่องเดียวกัน, หน้า 242.

4 เรื่องเดียวกัน, หน้า 247.

5 "พระราชบัญญัติชั้นสูตรพริกศพ พ.ศ. 2457," ราชกิจจานุเบกษา, อ้างแล้ว, หน้า 96.

3. ข้าราชการฝ่ายตุลาการ

แต่เนื่องจากการชั้นสูตรพลิกศพในปัจจุบันนี้ มิได้เกี่ยวข้องกับกฎหมายฉบับนี้จึงไม่อาจจะพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายนี้มาก เราคงอาจมองได้แต่เพียงบทบัญญัตินี้ น่าจะเป็นแนวทางในการใช้ร่างกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในหมวดที่ว่าด้วยการชั้นสูตรพลิกศพเท่านั้น

5.7.2 พิจารณาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เมื่อมีการประกาศใช้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในปี พ.ศ. 2478 แล้ว ในมาตรา 150 กำหนดผู้ทำการชั้นสูตรไว้ดังนี้

"มาตรา 150¹ ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับแพทย์ประจำตำบลหรือแพทย์อื่นเป็นผู้ชั้นสูตรพลิกศพโดยเร็ว และให้ทำบันทึกรายละเอียดแห่งการชั้นสูตรนั้นไว้

..... ฯลฯ "

ผู้มีหน้าที่ทำการชั้นสูตรพลิกศพตามกฎหมายนี้คือ พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับฝ่ายแพทย์ ซึ่งอาจเป็น แพทย์ประจำตำบล หรือแพทย์อื่นซึ่งแพทย์ประจำตำบลเป็นบุคคลของรัฐแน่ แต่แพทย์อื่นจะหมายถึงแพทย์ใดบ้างไม่

1 "ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา," ราชกิจจานุเบกษา 52 (10 มิถุนายน 2478).

อาจทราบได้รวมทั้งหมายถึงแพทย์เอกชนด้วยหรือไม่ก็ไม่อาจทราบได้ แต่เมื่อพิจารณาต่อไปในมาตรา 151 และ 152 ดังนี้¹

"มาตรา 151 ในเมื่อมีการจำเป็นเพื่อพบเหตุของการตาย เจ้าพนักงานผู้ทำการชันสูตรพลิกศพมีอำนาจสั่งให้ผ่าศพ แล้วแยกธาตุส่วนใดหรือจะให้ส่งทั้งศพหรือบางส่วนของไปยังแพทย์หรือพนักงานแยกธาตุของรัฐบาลก็ได้

มาตรา 152 ให้แพทย์หรือพนักงานแยกธาตุของรัฐบาลปฏิบัติดังนี้

(1)

(2)

(3)"

เมื่อพิจารณาประโยคที่ว่า "แพทย์หรือพนักงานแยกธาตุของรัฐบาล" อาจหมายความได้เป็น 2 กรณีดังนี้

กรณีที่ 1 แพทย์เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเท่านั้น

เนื่องจากประโยคที่ว่า "แพทย์หรือพนักงานแยกธาตุของรัฐบาล" ในที่นี้จึงต้องหมายถึงพนักงานแยกธาตุของรัฐบาลและแพทย์ของรัฐบาล แพทย์ดังกล่าวจึงน่าจะมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐบาลด้วยซึ่งนั่นก็หมายความว่าแพทย์อื่นใดในมาตรา 150 นั้นต้องหมายถึง เฉพาะแพทย์ที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐบาลด้วยเท่านั้น เพราะขนาดการส่งชิ้นส่วนหรือการส่งศพตรวจยังให้ใช้แพทย์ที่เป็น

¹ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 151, 152.

เจ้าพนักงานของรัฐบาลแล้ว การไปทำการชั้นสูตรพลิกศพซึ่งที่เกิดเหตุร่วมกับพนักงานสอบสวน ยิ่งจำต้องใช้แพทย์ที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐบาล เป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นงานที่สำคัญกว่ามาก

กรณีที่ 2 แพทย์อาจเป็นแพทย์ใดก็ได้

เนื่องจากประโยคที่ว่า "แพทย์หรือพนักงานแยกธาตุของรัฐบาล" ย่อมหมายถึง แพทย์กลุ่มหนึ่ง และ พนักงานแยกธาตุของรัฐบาลอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งแยกออกจากกันเด็ดขาด และแพทย์ดังกล่าวเป็นคำว่า "แพทย์" ลอยๆ จึงย่อมจะหมายถึงแพทย์ใดก็ได้ และเมื่อในมาตรา 151 และ 152 อาຈใช้แพทย์ใดก็ได้เมื่อกลับมาพิจารณา มาตรา 150 คำว่า "แพทย์อื่น" จึงอาจหมายถึงแพทย์ใดก็ได้ ที่มีความสามารถเท่าเทียมหรือดีกว่าแพทย์ประจำตำบล ในที่นี้ น่าจะพิจารณาเฉพาะความสามารถทางการแพทย์เท่านั้น ไม่ได้มองในฐานะตำแหน่งหน้าที่

นอกจากนี้ ถ้าประโยคที่ว่า "แพทย์หรือพนักงานแยกธาตุของรัฐบาล" หมายถึง "แพทย์ของรัฐบาล" หรือ "พนักงานแยกธาตุของรัฐบาล" ดังในกรณีที่ 1 แล้ว ในมาตรา 150 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นั้น ถ้าจุดประสงค์ต้องการที่จะให้แพทย์อื่นใดหมายถึง เฉพาะแพทย์ของรัฐบาลแล้วก็น่าจะบัญญัติไว้เลยว่า "แพทย์ของรัฐบาล" คงไม่บัญญัติล่อยๆว่าแพทย์อื่นใด เพราะที่มาตรา 151 และ 152 ยังบัญญัติว่าแพทย์ของรัฐบาลได้

ซึ่งจากทั้งสองกรณีดังกล่าวมาไม่อาจชี้ชัดได้ว่า "แพทย์อื่นใด" ในมาตรา 150 จะหมายถึง แพทย์ในกลุ่มใดแน่

เมื่อพิจารณาต่อถึง มาตรา 150 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ

อาญาที่แก้ไขในปี พ.ศ. 2496 โดยมีข้อความว่า¹

"มาตรา 150 ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับแพทย์ประจำตำบลหรือแพทย์อื่น แต่ถ้าแพทย์ประจำตำบลหรือแพทย์อื่นไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ใช้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่ เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว และให้ทำบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรศพนั้นไว้

..... ฯลฯ

จากบทบัญญัติมาตรา 150 ข้างต้นได้มีการเพิ่มเติม "เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่" ซึ่งก็เห็นว่าเป็นตำแหน่งของทางราชการอีก²

และในปี พ.ศ. 2499 ได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 ดังนี้³

"มาตรา 150 ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับอนามัยจังหวัดหรือแพทย์ประจำสุขศาลาหรือแพทย์ประจำโรงพยาบาล เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพโดยเร็วและให้ทำบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรนั้นไว้ ถ้าบุคคลดังกล่าว

1 "พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2496" ราชกิจจานุเบกษา, 70 (3 กุมภาพันธ์ 2496): 172.

2 ดูเชิงอรรถที่ 1, หน้า 69.

3 "พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2499" ราชกิจจานุเบกษา, 73 (11 กุมภาพันธ์ 2499).

ไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ชี้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำห้องที่
หรือแพทย์ประจำตำบล

..... ฯลฯ "

จากบทบัญญัตินี้ ฝ่ายแพทย์ที่เพิ่มเข้ามาซึ่งอาจร่วมทำการชั้นสูตร
พลีศพลได้ก็คือ อนามัยจังหวัด แพทย์ประจำสุขศาลา ซึ่งก็คือเจ้าหน้าที่ของส่วน
ราชการอีกนั่นเอง¹ และได้เปลี่ยนข้อความ "หรือแพทย์อื่น" เป็น "แพทย์ประจำ
โรงพยาบาล" แทน แต่ก็ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงว่า คำว่า "แพทย์อื่น" ในบท
บัญญัติก่อนนั้นหมายถึงแพทย์ของทางราชการหรือไม่ เพราะคำว่าแพทย์ประจำ
โรงพยาบาลก็เกิดปัญหาได้ว่า อาจเป็นได้ทั้งแพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชน
หรือแพทย์ประจำโรงพยาบาลรัฐบาล หรือทั้งสองประเภท และแม้ว่าจะมีการ
แก้ไข มาตรา 150 โดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 333² ก็เพียงแต่แก้ไข
แพทย์ประจำสุขศาลาเป็นแพทย์ประจำสถานีอนามัยเท่านั้น และมาจนถึงมาตรา
150 ในปัจจุบัน³

"มาตรา 150 ให้พนักงานสอบสวนแห่งห้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับ
สาธารณสุขจังหวัด หรือแพทย์ประจำสถานีอนามัยหรือแพทย์ประจำโรงพยาบาล

¹คูเชิงอรรรถที่ 1, หน้า 69.

²"ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 333 ข้อ 2 พ.ศ.2515," ราชกิจจานุ
เบกษา 89(ฉบับพิเศษ) (14 ธันวาคม 2515): 168-169.

³"พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
(ฉบับที่ 12) พ.ศ.2523," ราชกิจจานุเบกษา 97 (25 กรกฎาคม 2523): 1.

เป็นผู้ขึ้นสูตรพลิกศพโดยเร็ว และให้ทำบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรไว้ ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่มี หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ใช้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขสุขประจำท้องที่ หรือแพทย์ประจำตำบล

.....
 ฯลฯ"

การแก้ไขครั้งหลังสุดก็เป็นเพียงการเปลี่ยนชื่อเรียกอนามัยจังหวัด เป็นสาธารณสุขจังหวัดเท่านั้น แต่ถ้าลองพิจารณาให้ดีจะเห็นประการหนึ่งว่า ลำดับแพทย์ในการทำหน้าที่ชันสูตรพลิกศพ เรียงตามลำดับดังนี้

1. สาธารณสุขจังหวัด
2. แพทย์ประจำสถานีอนามัย
3. แพทย์ประจำโรงพยาบาล
4. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำท้องที่
5. แพทย์ประจำตำบล

บุคคลในลำดับที่ 1, 2, 4 และ 5 ต่างก็เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล และแพทย์ประจำโรงพยาบาลซึ่งอยู่ในลำดับที่ 3 จึงน่าจะถือว่าสมควรเป็นแพทย์ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ คือ แพทย์ประจำโรงพยาบาลจังหวัดหรือ โรงพยาบาลศูนย์การแพทย์และอนามัย หรือแพทย์ประจำศูนย์การแพทย์อนามัยแม่และเด็กเขตต่างๆนั้นเอง ไม่น่าจะหมายรวมถึงแพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชน

แต่อย่างไรก็ตามผู้มีความเห็นแย้ง ก็สามารถโต้แย้งได้เสมอว่า "แพทย์ประจำโรงพยาบาล" หมายถึงแพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชนได้ด้วย เนื่องจากเหตุผลดังนี้

ก. กฎหมายใช้ข้อความแต่เพียงว่า "แพทย์ประจำโรงพยาบาล" เมื่อไม่ได้ระบุชัดเจนแล้วก็จะหมายถึงแพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชนได้ด้วย

ข. การเรียงลำดับของแพทย์ ผู้ที่จะใช้ทำการชันสูตรพลิกศพตาม มาตรา 150 ในปัจจุบันนั้นเรียงตามลำดับความรู้ความสามารถในการแพทย์ เป็นสำคัญต่างหาก ดังจะเห็นได้ว่า บุคคลในลำดับที่ 1, 2, และ 3 ก็คือแพทย์ ปรินญา¹ ส่วนบุคคลลำดับที่ 4 และ 5 มิใช่แพทย์ปรินญา² การที่บุคคลใน ลำดับที่ 3 กฎหมายเขียนไว้แต่เพียงว่า "แพทย์ประจำโรงพยาบาล" ก็ย่อมหมายถึง แพทย์ปรินญาทั่วไปทั้งหมดนั่นเอง ซึ่งรวมถึงแพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชน ด้วย การที่แพทย์ลำดับที่ 1, 2, 4 และ 5 เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หากได้ทำให้ แพทย์ในลำดับที่ 3 ต้องเป็นแพทย์ของทางรัฐบาลด้วยไม่ เนื่องจากกฎหมาย พิจารณาถึง เฉพาะความรู้ความสามารถของแพทย์ดังกล่าวมาแล้ว

สำหรับความเห็นของผู้เขียนในส่วนนี้ เห็นว่า คำว่า "แพทย์ประจำ โรงพยาบาล" ตามบทบัญญัติของกฎหมายในปัจจุบันนั้นเป็นการบัญญัติถึงแพทย์ใน โรงพยาบาลของรัฐบาลในลักษณะบัญญัติอย่างเปิดกว้าง กล่าวคือ ผู้ที่บัญญัติไม่แน่ ใจว่าในอนาคตจะมีโรงพยาบาลอยู่ที่ประเภท, กี่ชนิด ชื่อต่างๆอย่างไรบ้าง จึง บัญญัติไว้เช่นนั้น และในปัจจุบันก็เป็นเช่นนั้นจริง เช่น ในขณะนี้ได้มีการเพิ่มประ เภทของโรงพยาบาลของรัฐหลายประเภทขึ้นจากโรงพยาบาลจังหวัด เช่น³

¹ดูหน้า 69.

²ดู "ข้อสังเกต", หน้า 69.

³วิชัย โชควิวัฒน์, "โรงพยาบาลชุมชน," แพทยสภาสาร 15

"โรงพยาบาลชุมชน" ก็จะมีแพทย์คือ "แพทย์ประจำโรงพยาบาลชุมชน" หรือ "โรงพยาบาลศูนย์"¹ ก็จะมี "แพทย์ประจำโรงพยาบาลศูนย์" หรือ "โรงพยาบาลสาขา"² ก็มี "แพทย์ประจำโรงพยาบาลสาขา" หรือ "โรงพยาบาลตำบล"³ ก็จะมี "แพทย์ประจำโรงพยาบาลตำบล" ขึ้นตั้งนั้นกฎหมายจึงได้บัญญัติขึ้นๆ เพียง "แพทย์ประจำโรงพยาบาล" เพื่อการขยายชนิดและประเภทของโรงพยาบาลใน ภายหน้า หากได้ตีความเกินเลยไปถึงแพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชนด้วยไม่

ความเห็นอื่น เช่น วิทยานิพนธ์เพื่อปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต เรื่อง "ความเป็นเจ้าพนักงานในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ"⁴ เห็นว่า บทบัญญัติในมาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงมาหลายครั้ง มิได้มุ่งหมายที่จะยึดถือเอาตัวบุคคลเป็นสำคัญแต่ได้กำหนดโดยยึดถือเอาตำแหน่งหน้าที่เป็นสำคัญ เช่น แพทย์ประจำตำบล แพทย์ประจำสุขศาลาย่อมหมายถึงแพทย์ซึ่งรับราชการในตำแหน่งดังกล่าว ดังนั้นคำว่า "แพทย์ประจำโรงพยาบาล" ในมาตรานี้ หากจะแปลความหมายให้สอดคล้องกับบุคคลประเภทอื่นในมาตราเดียวกันก็ควรจะหมายถึง แพทย์ประจำโรงพยาบาล

¹ สำเร็จ แหงกระโทก, "โรงพยาบาลชุมชนกับการพัฒนาชนบท," แพทยสภาสาร 15 (มิถุนายน 2530): 308.

² สำเร็จ แหงกระโทก, "ท่านรู้จักโรงพยาบาลสาขาและโรงพยาบาลตำบลหรือยัง," แพทยสภาสาร, 16 (กรกฎาคม 2530) : 345-350.

³ เรื่องเดียวกัน.

⁴ รุ่งรัตน์ ทับทิมทอง, "ความเป็นเจ้าพนักงานในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ," วิทยานิพนธ์เพื่อปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2529, หน้า 29.

ของรัฐซึ่งมีฐานะ เป็นข้าราชการพลเรือนประเภทหนึ่ง นอกจากนั้นบทบัญญัติใน มาตรา ๑๕ ยังกำหนดเจ้าหน้าที่ซึ่งจะเป็นผู้ทำการชั้นสูตรพลิกศพไว้หลายตำแหน่ง ไม่ จำเป็นว่าจะต้อง เป็นแพทย์ประจำโรงพยาบาลเท่านั้นเป็นผู้ทำการชั้นสูตรพลิกศพ หากไม่มีแพทย์ประจำโรงพยาบาลแล้วก็อาจจะใช้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข ประจำท้องที่แทนได้ จึง เห็นว่าแพทย์ประจำโรงพยาบาลซึ่งเป็นเจ้าพนักงาน เมื่อทำการชั้นสูตรพลิกศพตามมาตรา 150 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา จะต้อง เป็นแพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐเท่านั้น

หรือจากข้อเขียนใน "จดหมายถึงบรรณาธิการ" ในแพทยสภาสารก็ ให้ความเห็นว่า ผู้ที่จะ เข้าร่วมชั้นสูตรพลิกศพกับพนักงานสอบสวนสมควรเป็น เจ้า หน้าที่ของรัฐเท่านั้น¹

ตามความเห็นในหนังสือ "คู่มือคดีวิสามัญฆาตกรรม" ซึ่งมีความ เห็น ว่าเมื่อพนักงานสอบสวนได้รับการแจ้งการตายแล้วมีหน้าที่ต้องแจ้งแก่ผู้มีหน้าที่ไป ทำการชั้นสูตรพลิกศพให้ทราบ ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 ได้กำหนดให้ทำการทำการชั้นสูตรพลิกศพต้องกระทำโดยบุคคลเหล่านี้ "ร่วมกัน" คือ

1. พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่ อาจเป็นคนละคนกับพนักงานสอบสวนผู้ทำหน้าที่สอบสวน กับ
2. สาธารณสุขจังหวัด, หรือแพทย์ประจำสถานีอนามัย หรือแพทย์

¹ วิทยุ อึ้งประพันธ์, "จดหมายถึงบรรณาธิการ," แพทยสภาสาร

ประจำโรงพยาบาล ถ้าบุคคลดังกล่าว "ไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้" ให้ใช้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำห้องที่หรือแพทย์ประจำตำบล

วิธีการชั้นสูตรพลิกศพต้องทำอย่างไรบ้างนั้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดหลักเกณฑ์เท่าที่จำเป็นเท่านั้น นอกนั้นอยู่ในดุลพินิจของผู้มีหน้าที่ทำการชั้นสูตรพลิกศพ ซึ่ง เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ¹

สำหรับความเห็นของ ทวี เจริญพิทักษ์ และ อนุวัติ ใจสมุทร² เห็นตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 365/2503 ทว่า "ถ้ามีกฎหมายบัญญัติไว้ เช่น การชั้นสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 และแพทย์ได้ทำการชั้นสูตรพลิกศพด้วย ศาลก็ย่อมรับรู้ว่าเป็นเจ้าพนักงาน ถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ แต่แพทย์มีหน้าที่โดยเหตุอื่นก็ควรต้องนำสืบให้ศาลเห็นสำหรับรายงานการชั้นสูตรบาดแผลนั้นไม่มีกฎหมายบังคับว่า เจ้าพนักงานเป็นผู้ทำ ผู้อื่นที่เป็นแพทย์ไม่ใช่เจ้าพนักงานก็ทำได้ ที่ศาลอุทธรณ์ไม่รับฟังว่านายแพทย์ผู้นั้นเป็นเจ้าพนักงานชอบแล้ว พิพากษายืน"

สำหรับในทางปฏิบัติของกรมอัยการนั้นกรมอัยการเห็นว่าแพทย์ประจำ

ศูนย์วิทยุตำรวจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹สนิท สนั่นศิลป์ และ บุญร่วม เทียมจันทร์, คู่มือคดี "วิสามัญฆาตกรรม," (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สุทธิดการพิมพ์, 2527), หน้า 7-8.

²ทวี เจริญพิทักษ์ และ อนุวัติ ใจสมุทร, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 1 ถึงมาตรา 267 ว่าด้วยหลักทั่วไปและกระบวนการพิจารณาในศาลชั้นต้นและอุทธรณ์ ฎีกา, (พระนคร: โรงพิมพ์อักษรสาสน์, 2528), หน้า 591.

โรงพยาบาลเอกชนไม่มีอำนาจหน้าที่ในการชั้นสูตรพลิกศพ¹

ความเห็นอื่นในเรื่องนี้มีว่า แพทย์ผู้ที่มีหน้าที่ชั้นสูตรพลิกศพนั้นต้องเป็นแพทย์ซึ่งเป็นข้าราชการ มีตำแหน่งหน้าที่ประจำในสุสานศาลาหรือโรงพยาบาล แพทย์ประจำสถานพยาบาลหรือโรงพยาบาลของเอกชน ไม่ใช่แพทย์ผู้ที่มีหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคแรกนี้ จะให้เขาชั้นสูตรพลิกศพไม่ได้ที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่นนี้เพราะต้องการให้การชั้นสูตรพลิกศพซึ่งเป็นเรื่องการสอบสวนของราชการได้กระทำโดยเจ้าพนักงานข้าราชการของรัฐเท่านั้น และแพทย์ผู้ที่มีหน้าที่ชั้นสูตรพลิกศพไม่จำเป็นต้องเป็นแพทย์ซึ่งอยู่ในท้องที่ที่ได้พบศพ ต่างกับพนักงานสอบสวนซึ่งต้องเป็นพนักงานสอบสวนที่พบศพอยู่ในเขตอำนาจ²

แต่ก็มีนักกฎหมายที่มีความเห็นในด้านตรงข้าม กล่าวคือ เห็นว่าแพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชนสามารถทำการชั้นสูตรพลิกศพได้ โดยให้เหตุผลว่าพื้นฐานเป็นการถูกต้องที่จะกล่าวว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติถึงเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่การที่กฎหมายบัญญัติเช่นนั้นเป็นเพียงการกำหนดหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น แต่คงจะไม่หมายความว่าแพทย์ประจำ

ศูนย์วิทยุตำรวจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹สุจินต์ ทิมสุวรรณ, กรมอัยการกับการดำเนินคดีให้แก่รัฐ (เอกสารวิจัยส่วนบุคคลของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร) จัดพิมพ์โดยศูนย์บริการเอกสารและวิชาการกองวิชาการ กรมอัยการ พ.ศ. 2525, หน้า 125.

²แวว ยอดพุง, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและพระราชบัญญัติศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2510), หน้า 235.

เจ้าโรงพยาบาลเอกชน จะร่วมทำการชันสูตรพลิกศพกับพนักงานสอบสวนไม่ได้ เพียงแต่เขาไม่มีหน้าที่ต้องกระทำเท่านั้น ถ้าเขายอมกระทำก็น่าจะถือได้ว่าการชันสูตรพลิกศพชอบด้วยกฎหมายแล้ว การนำแพทย์เข้าร่วมทำการชันสูตรพลิกศพก็เพื่อช่วยเหลือองค์กรในกระบวนการยุติธรรม ในฐานะที่แพทย์เป็นผู้มีความรู้ในเรื่องนี้ดี ฉะนั้น "แพทย์ประจำโรงพยาบาล" จึงหมายถึงแพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชนด้วย¹

5.7.3 พิจารณาจากตัวบทภาษาอังกฤษของมาตรา 150

ในตัวบทบัญญัติภาษาอังกฤษมาตรา 150 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้ ดังนี้²

"Section 150 The inquiry official of the locality where the corpse is, and the Changvad health-officer or physician attached to the health center or the hospital shall make the inquest as soon as possible, and a note shall be made of all particulars of such inquest. If no such person exists, or he is unable to perform his

¹คดีต ณ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, (กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2528), หน้า 142.

²สุชาติ จิวะชาติ, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จรัสสินทวงศ์, 2524), หน้า 68.

duty, the official of the Ministry of Public Health attached to such locality or the physician attached to the Tambol shall be required.

..... etc. "

จากตัวบทบัญญัติดังกล่าว คำว่า "แพทย์ประจำโรงพยาบาล" นั้นตรงกับคำว่า "physician attached to the hospital" ซึ่งเมื่อดูแล้วก็จะเห็นได้ว่ามิได้บอกอะไรมากไปกว่าตัวบทบัญญัติในภาษาไทยเลย แต่เมื่อลองพิจารณาดูคำว่า "แพทย์ประจำตำบล" ในตัวบทภาษาอังกฤษซึ่งใช้คำว่า "physician attached to the Tambol" จะเห็นได้ว่าแพทย์ทั้งสองประเภทกฎหมายบัญญัติให้ใกล้เคียงกัน ต่างกันตรง "the hospital" กับ "the Tambol" เท่านั้น และในเมื่อ "physician" ในแพทย์ประจำตำบลหมายถึงแพทย์ประจำตำบลตามกฎหมายปกครองท้องที่¹ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานแล้ว "physician" ในประโยคแพทย์ประจำโรงพยาบาลจึงน่าจะหมายถึงแพทย์ประจำโรงพยาบาลของทางราชการเท่านั้นด้วย

แต่ผู้ที่คัดค้านก็อาจกล่าวเหตุผลอย่างได้ดังนี้

1. คำว่า "physician attached to the hospital" เป็นคำกว้างๆไม่จำเป็นที่จะต้องหมายถึงแพทย์ของทางราชการเท่านั้น เพราะไม่มีคำว่า "official" หรือ "Government" นำหน้า "physician" เลย

¹ดูหน้า 69.

จะไปตีความที่แคบเช่นนั้นย่อมไม่ชอบ

2. ในมาตรา 151 และ 152 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในตัวบทภาษาอังกฤษ คำว่า แพทย์ใช้คำว่า "Government medical officer" ซึ่งกรณีนี้จะเห็นได้ชัดเจนว่าเป็นแพทย์ของรัฐบาล การที่จะมาตีความว่า ขนาดการส่งชิ้นส่วนของศพหรือการส่งศพตรวจยังใช้แพทย์ของรัฐบาลแล้วเหตุใดการใช้แพทย์ในมาตรา 150 จึงไม่ใช่แพทย์ของทางราชการ ด้วยนั้นย่อมไม่ชอบเพราะในมาตรา 150 การที่กฎหมายใช้คำว่า "Physician attached to the hospital" ลอยๆย่อมความถึงแพทย์ทั่วไปเท่านั้น ดังกล่าวแล้วในข้อ 1 ข้างต้น

นอกจากนี้ในบทบัญญัติของมาตรา 154 ในภาษาอังกฤษซึ่งบัญญัติไว้
ดังนี้¹

Section 154 The officials holding the inquest shall give their opinion in writing as to the cause and circumstances of death, who the deceased was, the place and the time of such death. If death was caused by the act of any person, it shall be started, as far as it could be ascertained, who was the offender or suspected of being the offender.

¹สุชาติ จีวะชาติ, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา,
อ้างแล้ว, หน้า 70.

ซึ่งจะเห็นได้ว่า "The officials" ตรงกับในตำบทยุติภาษานี้ หมายความว่า "ผู้ชั้นสูตรพลิกศพ" ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนว่าเป็นเจ้าพนักงานของรัฐแน่ ซึ่ง "ผู้ชั้นสูตรพลิกศพ" เมื่อกลับมาดูประกอบกับมาตรา 150 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้วก็คือ พนักงานสอบสวนและฝ่ายแพทย์นั่นเอง ¹

ดังนั้น ผู้ชั้นสูตรพลิกศพในฐานะฝ่ายแพทย์ในที่นี้จะต้องเป็น "เจ้าพนักงานของรัฐ" เท่านั้น แพทย์ที่มีชื่อเป็นเจ้าพนักงานของรัฐก็อาจทำการชันสูตรพลิกศพได้

แต่อย่างไรก็ตามในเรื่องการใช้ตัวบทภาษาอังกฤษในการพิจารณา นี้ ไม่อาจถือเป็นหลักในการพิจารณาได้เนื่องจาก ในเรื่องของกฎหมายวิธีสบัญญัตินั้น มิได้แปลจากกฎหมายต้นฉบับจากต่างประเทศเหมือนอย่างในบทบัญญัติของประมวลกฎหมายสบัญญัติ เช่น กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้นถึงแม้จะดูตัวบทกฎหมายภาคภาษาอังกฤษแล้วก็ตามก็ไม่อาจ เชื่อถือความหมายในตัวบทเทียบกับในตัวบทภาษาไทยได้เต็มที่

5.7.4 พิจารณาจากการมองเห็นของแพทย์

ในการพิจารณาถึงเรื่อง แพทย์เอกชนกับการชันสูตรพลิกศพ นั้นข้อสำคัญประการหนึ่งก็คือการพิจารณาฐานะของแพทย์ที่เข้าร่วมทำการชันสูตรพลิกศพซึ่งอาจแบ่งได้ดังนี้

5.7.4.1 การมองเห็นของแพทย์ ที่เข้าร่วมการชันสูตร

¹ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 149 และ 150.

พลิกศพบว่าเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือพนักงานสอบสวนเท่านั้น นั่นคือการชันสูตรพลิกศพจริงๆทำโดยพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจผู้เดียว แต่การที่มีแพทย์เข้าร่วมด้วยก็เพื่อเป็นการช่วยเหลือมิให้เกิดความผิดพลาดในการวินิจฉัยสาเหตุและพฤติการณ์ที่ทำให้เกิดการตายนั่นขึ้น

การมองฐานะของแพทย์เป็นเพียง "ผู้ช่วยเหลือ" เท่านั้นดังเช่นในต่างประเทศที่แพทย์มีหน้าที่เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือพนักงานอัยการและผู้พิพากษาในฐานะที่แพทย์เป็นแพทย์ผู้ชำนาญการพิเศษหรือพยานผู้เชี่ยวชาญ เพื่อมิให้เกิดการผิดพลาดในการวินิจฉัยสาเหตุและพฤติการณ์ที่ทำให้เกิดการตายนั้น¹ ดังนั้นทำให้ฐานะความสำคัญของแพทย์ลดลงคือ จะใช้แพทย์ประเภทนี้ได้ทำการชันสูตรพลิกศพเพราะเป็นการช่วยเหลือพนักงานสอบสวนเท่านั้น อำนาจเด็ดขาดยังอยู่ที่พนักงานสอบสวนทั้งหมด เช่นนี้การใช้แพทย์เอกชนในการร่วมชันสูตรพลิกศพกับพนักงานสอบสวนด้วยก็ย่อมทำได้ ซึ่งในความเห็นนี้เป็นความเห็นของกรมตำรวจซึ่งได้ออกระเบียบของกรมตำรวจว่าด้วยอำนาจ และหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพฉบับที่ 32 และ ฉบับที่ 43 ที่ยินยอมให้แพทย์เอกชนเข้าร่วมทำการชันสูตรพลิกศพได้

5.7.4.2 การมองฐานะของแพทย์ในฐานะเจ้าพนักงาน

¹ คณิศ ฌ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, (กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2528), หน้า 139.

² คู่มือเชิงอรรถที่ 4, หน้า 215.

³ คู่มือเชิงอรรถที่ 3, หน้า 217.

การมองฐานะของแพทย์เช่นนี้ดูได้จาก

5.7.4.2.1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 โดยพิจารณาจากฐานะของผู้มีหน้าที่เข้าร่วมทำการชันสูตรพลิกศพฝ่ายต่างๆ ดังเช่น พนักงานสอบสวนในกรณีการชันสูตรพลิกศพสามัญ¹ หรือพนักงานอัยการซึ่งประจำอยู่ในท้องที่ ในกรณีเป็นการชันสูตรพลิกศพในความตายที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่า ปฏิบัติการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่า ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ใน มาตรา 150 ก่อนแก้ไขครั้งสุดท้าย² และเชื่อว่า แพทย์ที่ร่วมทำการชันสูตรพลิกศพก็อยู่ในฐานะ เจ้าพนักงานด้วย

5.7.4.2.2 การปฏิบัติของเจ้าพนักงานย่อมมีความรับผิดชอบมากกว่าในฐานะผู้ช่วยพนักงานสอบสวนมากเพราะถ้าเป็นบุคคลธรรมดาในฐานะผู้ช่วยพนักงานสอบสวน การที่แพทย์กระทำมิชอบ เช่น กรณีมีการทำเอกสารเท็จในเรื่องการชันสูตรพลิกศพก็มีความผิดเพียง มาตรา 269 ตามประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น³ แต่ถ้าเป็นเจ้าพนักงานแพทย์ได้กระทำการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150.

²"ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 333 ข้อ 2 พ.ศ.2515", ราชกิจจานุเบกษา 89(190), หน้า 167.

³ดูประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 269 และ หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญาภาค 2-3, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523), หน้า 239-240.

ดังกล่าว นอกจากจะมีความผิดบทกฎหมายข้างต้นแล้วยังมีความผิดในหมวดความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตาม มาตรา 157 ประมวลกฎหมายอาญาด้วย¹ และยังมีอาจมีความผิดทางวินัยอีกด้วย ซึ่งแพทย์เอกชนไม่อาจผิดได้ เนื่องจากคำว่า "เจ้าพนักงาน" หมายถึง²

1. หมายถึงบุคคลซึ่งมีพระราชบัญญัติพิเศษระบุให้เป็น เจ้าพนักงานตามความหมายของกฎหมายลักษณะอาญาหรือประมวลกฎหมายอาญา เช่น พนักงานการรถไฟแห่งประเทศไทย

2. หมายถึงบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการไม่ว่าเป็นประจำหรือชั่วคราว และไม่ว่าจะได้รับประโยชน์ตอบแทนเพื่อการนั้นหรือไม่

ถ้าบุคคลธรรมดา ร่วมกระทำความผิดด้วยกันกับเจ้าพนักงานแล้วบุคคลธรรมดาจะไม่เป็นตัวการเพราะขาดองค์ประกอบ คือ ความเป็นเจ้าพนักงาน แต่เป็นผู้สนับสนุนตามมาตรา 86 ประมวลกฎหมายอาญา³ แต่ถ้าแพทย์หมายถึงเจ้าพนักงานแล้ว การที่แพทย์ทำเอกสารการชันสูตรพลิกศพเท็จย่อมมีความผิดที่มีโทษหนักกว่า

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ดูประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 และหยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญาภาค 2-3, อ่างแล้ว, หน้า 239-240.

²หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 13 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2516), หน้า 29.

³หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญาภาค 2-3, พิมพ์ครั้งที่ 6, อ่างแล้ว, หน้า 72.

และความตายที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นสิ่งที่กระทบกระเทือนความเป็นอยู่ในสังคม ดังนั้นเรื่องการชันสูตรพลิกศพเป็นเรื่องสำคัญ การพิจารณาผู้ทำการชันสูตรพลิกศพฝ่ายต่างๆในฐานะ เจ้าพนักงานย่อมจะมีประสิทธิภาพดีกว่าการที่จะให้ผู้ชันสูตรเป็นใครก็ได้

5.7.5 พิจารณาแพทย์ซึ่งเป็นผู้ชันสูตรพลิกศพ

การใช้แพทย์ซึ่งเข้าร่วมทำการชันสูตรพลิกศพในมาตรา 150 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา นั้น ถ้าแพทย์นั้นเป็นผู้ชันสูตรพลิกศพดีกว่าแพทย์เอกชนธรรมดาแน่ เนื่องจากแพทย์ที่เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพนั้นกระทำการไปโดยยินยอมของหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ซึ่งถ้ามีการกระทำมิชอบจะมีโทษหนักกว่าแพทย์ของเอกชนดังกล่าวมาแล้ว¹ ปัญหาอาจเกิดได้ว่า "จะเป็นการลำบากเพียงใดในการใช้แพทย์ซึ่งเป็นผู้ชันสูตรพลิกศพทั่วประเทศไทย" ปัญหานี้ น่าจะหมดไปได้เพราะในปัจจุบันนี้มีแพทย์อยู่ทั่วประเทศมากกว่า 10,000 คน² และโรงพยาบาลชุมชนทุกอำเภอในประเทศไทย ปัจจุบันนี้มีแพทย์ปัจจุบันชั้นหนึ่งประจำอยู่แล้วทุกแห่ง จะขาดก็แต่เพียงในบางกิ่งอำเภอเท่านั้นที่ยังไม่มีแพทย์ประจำ³ แต่ถึงจะไม่มีแพทย์ประจำก็ตาม ในปัจจุบันนี้ได้มีโครงการใช้

¹ดูหัวข้อ 5.7.4.2.2, หน้า 203-205.

²ดูศุภชัย วิริยเวชกุล, "แพทย์-ผลิตเท่าใดจึงพอ," แพทยสภาสาร, 13 (กันยายน 2527), หน้า 489.

³สำเร็จ แหียงกระโทก, "ท่านผู้จักโรงพยาบาลสาขาและโรงพยาบาลตำบลหรือยัง," แพทยสภาสาร, 16(กรกฎาคม 2530), หน้า 345.

สถานื่อนามัยประจำอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ เป็นที่ตั้ง โดยมีแพทย์จากโรงพยาบาล ศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไปของกระทรวงสาธารณสุข หรือโรงพยาบาลชุมชนใกล้เคียงผลิตเปลี่ยนหมอนเวียนกันส่งแพทย์เพื่อมาประจำและตรวจที่ตั้งกล่าว¹ ซึ่งทำให้ได้ผลดีเสมือนกับมีแพทย์ประจำอยู่ตลอด² นอกเหนือจากแพทย์ปริญญาแล้ว ก็ยังอาจใช้ "เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำท้องที่" หรือ "แพทย์ประจำตำบล" ได้อีก ดังนั้นการใช้เจ้าพนักงานแพทย์ร่วมในการชันสูตรพลิกศพจึงไม่เป็นการหาบุคคลากรที่ลำบากเลย และในเมื่อการใช้เจ้าพนักงานแพทย์ จะทำให้เป็นการเชื่อถือในการชันสูตรพลิกศพได้ดีกว่า จึงไม่น่าจะมีเหตุผลอันใดที่จะต้องไปใช้แพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชนในการชันสูตรพลิกศพ เหตุผลที่ว่าแพทย์ประจำโรงพยาบาลน่าจะหมายถึงแพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชนด้วย เพราะเกรงว่าแพทย์ที่ใช้ทำการชันสูตรพลิกศพจะหาได้ไม่เพียงพอ นั้นจึงเป็นการไม่ถูกต้อง และเป็นข้ออ้างมากกว่า

สำหรับความเห็นนักกฎหมาย ซึ่งเคยมีเขียนไว้ในการตอบจดหมายถึงบรรณาธิการเรื่อง "การชันสูตรพลิกศพ" ไว้ดังนี้³ "กฎหมายที่ว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 148 ถึง มาตรา 156 ซึ่งกำหนดหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพเอาไว้ให้กับบุคคล 2 ฝ่าย คือ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 346.

² อ้อพล จินดาวัณนะ, " การดำเนินการของโรงพยาบาลสาขา, " แพทยสภาสาร, 16(กันยายน 2530), หน้า 466-470.

³ วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, "จดหมายถึงบรรณาธิการ, " แพทยสภาสาร, 13(กุมภาพันธ์ 2527), หน้า 102-103.

ก. ฝ่ายพนักงานสอบสวน

.....

ข. เจ้าหน้าที่ฝ่ายแพทย์ซึ่งได้แก่สาธารณสุขจังหวัดหรือแพทย์ประจำสถานือนามัย หรือแพทย์ประจำโรงพยาบาล ซึ่งพนักงานสอบสวนในข้อ ก. ไปแจ้งขอให้ไปร่วมชันสูตรพลิกศพ ถ้าไม่มีแพทย์ทั้ง 3 ตำแหน่ง หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ซึ่งแพทย์จะต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรว่าไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้กฎหมายจึงอนุญาตให้ใช้บุคคลต่อไปนี้ร่วมกับพนักงานสอบสวนทำการชันสูตรพลิกศพ คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำท้องที่ หรือแพทย์ประจำตำบล ฯลฯ"

ซึ่งจากข้อความข้างต้นจะ เห็นได้ว่าแพทย์ที่เข้าร่วมทำการชันสูตรพลิกศพต้อง เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ เท่านั้น

5.7.6 พิจารณาจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 365/2503

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 365/2503 "จำเลยกล่าวคุหมั่นนายแพทย์ซึ่ง เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นโท สังกัดกรมการแพทย์ มีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลจังหวัด เพราะเหตุที่นายแพทย์ผู้นั้นได้ออกใบรายงานชันสูตรบาดแผลผู้บาดเจ็บรายหนึ่ง

มีปัญหาว่า นายแพทย์ผู้นั้นเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ออกใบชันสูตรบาดแผลหรือไม่

ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า โจทก์ไม่น่าสืบว่านายแพทย์ผู้นั้นมีหน้าที่ต้องทำรายงานชันสูตรบาดแผล จะฟังว่ามีหน้าที่เช่นนั้นไม่ได้ จึงลงโทษฐานคุหมั่นเจ้าพนักงานไม่ได้ พิพากษายกฟ้อง

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ถ้ามีกฎหมายบัญญัติไว้ เช่น การชั้นสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 และแพทย์ได้ทำการชั้นสูตรพลิกศพด้วย ศาลก็ย่อมรู้ว่าแพทย์เป็นเจ้าของพนักงาน ถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้แต่แพทย์มีหน้าที่โดยเหตุอื่น โจทก์ต้องนำสืบให้ศาลเห็น สำหรับรายงานชั้นสูตรบาดแผลนั้น ไม่มีกฎหมายบังคับว่าเจ้าพนักงานเป็นผู้ทำผู้อื่นที่เป็นแพทย์ไม่ใช่เจ้าพนักงานก็ทำได้ ที่ศาลอุทธรณ์ไม่รับฟังว่านายแพทย์ผู้นั้นเป็นเจ้าพนักงานชอบแล้วพิพากษายืน"

ซึ่งจากคำพิพากษานี้จะเห็นได้ว่า แพทย์ที่จะเข้าร่วมทำการชั้นสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 นั้นจะต้องเป็นแพทย์ที่เป็นเจ้าพนักงานเท่านั้น

5.7.7 พิจารณาจากมาตรา 154 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

"มาตรา 154 ให้ผู้ชั้นสูตรพลิกศพทำความเห็นเป็นหนังสือแสดงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อใด ถ้าตายโดยคนทำร้าย ให้กล่าวว่าเป็นใครหรือสงสัยว่าใครเป็นผู้กระทำผิด เท่าที่จะทราบได้"¹

และจากมาตรา 150 "ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับสาธารณสุขจังหวัดหรือแพทย์ประจำสถานีอนามัย หรือแพทย์ประจำโรงพยาบาล

¹ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 154 .

เป็นผู้ชั้นสูตรพลิกศพโดยเร็ว และให้ทำบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรนั้นไว้

.....

 ฯลฯ"¹

จะเห็นได้ว่ารายงานการชันสูตรพลิกศพ กระทำโดยเจ้าพนักงานสอบสวนและฝ่ายแพทย์ แต่รายงานการชันสูตรพลิกศพเป็นหนังสือราชการ ซึ่งหมายถึงเอกสารที่เจ้าพนักงานได้ทำขึ้น โดยอำนาจหน้าที่ราชการของ เจ้าพนักงานผู้นั้น^{2, 3} ดังนั้น แพทย์ที่เข้าร่วมทำการชันสูตรพลิกศพจะต้องเป็นเจ้าพนักงานเท่านั้นด้วย

โดยสรุปแล้วจากการพิจารณาถึงเหตุผลดังกล่าวมาทั้ง 7 หัวข้อดังกล่าวมาข้างต้น ก็จะได้เห็นว่า แพทย์ที่จะเข้าเป็นผู้ร่วมทำการชันสูตรพลิกศพแม้ว่าจะเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือพนักงานสอบสวนก็ตาม แต่ก็สมควรที่จะเป็นเจ้าพนักงานด้วย

ซึ่งจากความเห็นของผู้เขียนเองก็เห็นว่า แพทย์ผู้ที่จะเข้าร่วมในการจะต้องเป็นแพทย์ซึ่งอยู่ในฐานะ เจ้าพนักงาน

¹ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคแรก.

²แวว ยอดพุง, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2510), หน้า 301.

³คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 480/2490.

5.8 คำสั่งของกระทรวงมหาดไทยกับการชั้นสูตรพลิกศพ

การชั้นสูตรพลิกศพของพนักงานสอบสวนนั้นแม้ว่าจะอาศัยอำนาจการสอบสวนก็คือการชั้นสูตรพลิกศพ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 ก็ตามแต่ในการปฏิบัตินั้นทางกรมตำรวจเองก็ได้มีระเบียบเกี่ยวกับในเรื่องการชั้นสูตรพลิกศพออกมา เพื่อให้พนักงานสอบสวนได้ปฏิบัติอีกหลายฉบับซึ่งพนักงานสอบสวนโดยทั่วไปก็จะปฏิบัติตามนั้น เพราะโดยทั่วไปแล้วเนื้อหาของระเบียบดังกล่าวนี้ก็คงจะเหมือนกับในฉบับที่ 150 แต่อาจมีบางฉบับที่ออกเกินอำนาจได้

หลังจากที่ได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังแต่ปี พ.ศ. 2478 แล้ว¹ ได้มีการแก้ไขในเรื่องการชั้นสูตรพลิกศพอีกหลายครั้ง เช่น ในปี พ.ศ. 2496², พ.ศ. 2499³ แต่ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยที่เกี่ยวกับการชั้นสูตรพลิกศพ เริ่มมีครั้งแรกในปี พ.ศ. 2498 ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยที่ 1/2498 ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2498 เรื่องระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 10 ว่าด้วยการชั้นสูตรพลิกศพ⁴ และต่อมาได้มี

¹ "ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา," ราชกิจจานุเบกษา 52 (10 มิถุนายน 2478).

² "พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2496," ราชกิจจานุเบกษา 70 (3 กุมภาพันธ์ 2496): 172.

³ "พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2499," ราชกิจจานุเบกษา 73 (11 กุมภาพันธ์ 2499).

⁴ "ระเบียบของกรมตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 10 ว่าด้วยการชั้นสูตรพลิกศพ ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยที่ 1/2498," ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2498.

การแก้ไขในปี พ.ศ.2500¹, 2512² และ ในปี 2517³ โดยมีการแก้ไขตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง แต่ทุกข้อที่ออกมานั้นก็ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาทั้งสิ้น และใช้มาจนกระทั่งปัจจุบัน แต่เฉพาะในข้อที่เกี่ยวกับ "ผู้ทำการชันสูตรพลิกศพ" เท่านั้นที่มีปัญหา

ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 145/2500 ลงวันที่ 24 มีนาคม 2500 ในข้อ 6 ระบุถึงการชันสูตรพลิกศพไว้ดังนี้⁴

" 6. ผู้ที่จะทำการชันสูตรพลิกศพนั้น ได้แก่ พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับ ออามัยจังหวัด หรือแพทย์ประจำสุสาน หรือแพทย์ประจำโรงพยาบาล ถ้าบุคคลดังกล่าวนี้ไม่มี หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ใช้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำท้องที่หรือ แพทย์ประจำตำบล

ถ้าผู้ตายเป็นทหารประจำการให้ใช้นายแพทย์ประจำโรงพยาบาลทหาร

¹คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 145/2500 เรื่องระเบียบวิธีการชันสูตรพลิกศพ, ลงวันที่ 24 มีนาคม 2500.

²คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 144/2512, ลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2512 เรื่องระเบียบการชันสูตรพลิกศพ.

³คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 408/2517, ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2517 เรื่องระเบียบการชันสูตรพลิกศพ.

⁴ดร.ณ ใสดิพันธ์, ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, 2518), หน้า 699-670.

ถ้าแพทย์ประจำโรงพยาบาลทหารไม่มี จึงให้ปฏิบัติตามวรรคต้น"

จากความในข้อ 6 นี้ ในวรรคแรกเหมือนกับ มาตรา 150 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่แก้ไขในปี พ.ศ.2499¹ จึงไม่มีอะไรที่ช่วยในการขยายความคำว่า "แพทย์ประจำโรงพยาบาล" ดังที่ได้พิจารณาแล้วในหัวข้อก่อนในเรื่องการพิจารณาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา² แต่ในวรรค 2 ที่ใช้แพทย์ประจำโรงพยาบาลทหารในกรณีที่ผู้ตายเป็นทหารประจำการย่อมแสดงถึงแพทย์ที่ใช้เป็นแพทย์ของรัฐบาลเท่านั้น

ต่อมาได้มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 140/2512³ แก้ไขแพทย์ที่ใช้ในการชันสูตรพลิกศพ ดังปรากฏในข้อ 317 ซึ่งต่อมากรมตำรวจได้มีระเบียบของกรมตำรวจออกตามมา⁴

"ข้อ 317 ผู้มีอำนาจที่จะทำการชันสูตรพลิกศพนั้น ได้แก่พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับอนามัยจังหวัด หรือแพทย์ประจำสุขศาลา หรือแพทย์ประจำโรงพยาบาลของทางราชการ ถ้าบุคคลดังกล่าวนี้ไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติ

¹พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2499, "ราชกิจจานุเบกษา" 73 (11 กุมภาพันธ์ 2499) มาตรา 8.

²ดูหัวข้อ 5.7.2, หน้า 187-199.

³คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 144/2412, ลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2512.

⁴ระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2512, ลงวันที่ 11 เมษายน 2512.

หน้าที่ได้ให้ใช้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่หรือแพทย์ประจำตำบล

โดยปกติเฉพาะในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี เป็นหน้าที่ของแพทย์ประจำโรงพยาบาลตำรวจ เว้นแต่ในบางกรณี เช่นบุคคลนั้นๆตายในโรงพยาบาลของทางราชการก็ให้ใช้แพทย์ประจำโรงพยาบาลนั้น

ในกรณีที่การชันสูตรพลิกศพ ท้าโดยพนักงานสอบสวนนั้นกับเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่หรือแพทย์ประจำตำบล ให้พนักงานสอบสวนผู้ที่ทำการชันสูตรพลิกศพนั้น บันทึกเหตุผล อันเป็นข้อเท็จจริงในกรณีที่ใช้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่หรือแพทย์ประจำตำบล ร่วมทำการชันสูตรพลิกศพโดยแสดงเหตุให้ชัดเจนว่าเป็นเพราะอนามัยจังหวัดหรือแพทย์ประจำสุขศาลาหรือแพทย์ประจำโรงพยาบาลไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ จึงให้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่ หรือแพทย์ประจำตำบลทำการชันสูตรพลิกศพด้วย เพื่อให้เป็นที่แน่นอนว่าการชันสูตรพลิกศพเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย

ถ้าจำเป็นต้องส่งศพหรือส่วนของศพนั้นไปตรวจพิสูจน์ยังโรงพยาบาลอื่น ในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี ให้ส่งไปยังโรงพยาบาลตำรวจหรือโรงพยาบาลศิริราชส่วนในจังหวัดอื่นให้ส่งไปยังโรงพยาบาลหรือสุขศาลาที่ใกล้เคียง

....." ฯลฯ"

จากคำสั่งนี้จะเห็นได้ว่า

1. แพทย์ที่ใช้ในการทำการชันสูตรพลิกศพทั้งหมด เป็นแพทย์ของทางราชการ จะมีปัญหาที่เพียงแพทย์ประจำโรงพยาบาลเท่านั้นดังได้พิจารณามาแล้วในหัวข้อ การพิจารณาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

2. ในระเบียบนี้ยังได้เพิ่มเติมแพทย์ผู้มีหน้าที่ชั้นสูตรพลิกศพ ในเขต จังหวัดพระนครและธนบุรี เป็นแพทย์จากโรงพยาบาลตำรวจ ซึ่งเป็นแพทย์ของ ส่วนราชการอย่างแน่นอน

3. ยิ่งกว่านั้นในระเบียบนี้ ได้ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของทาง ราชการทำการชันสูตรพลิกศพได้ เฉพาะในกรณีที่เกิดคนตายที่โรงพยาบาลของ ทางราชการเท่านั้น

4. จากข้อ 317 วรรค 3 ทำให้เห็นว่าการทำการชันสูตรพลิกศพ กับแพทย์ประเภทต่าง ๆ นั้น สอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 และน่าเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่าแพทย์ประจำโรงพยาบาล เป็นแพทย์ของ ส่วนราชการ ด้วย

5. ยิ่งกว่านั้นในกรณีที่จะต้องมีการส่งศพ หรือส่วนของศพไปตรวจ พิสูจน์ยังโรงพยาบาลต่ออีก ในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีต้องส่งไปตรวจที่ โรงพยาบาลตำรวจหรือโรงพยาบาลศิริราชซึ่งเป็นโรงพยาบาลของส่วนราชการ และมีแพทย์ซึ่งเป็นแพทย์ของส่วนราชการทำการชันสูตรแน่ ส่วนในกรณีจังหวัดอื่น ให้ส่งไปยังโรงพยาบาลหรือสุสาน ในกรณีนี้ "โรงพยาบาล" ย่อมต้องหมายถึง โรงพยาบาลของส่วนราชการแน่ เพราะ

5.1 แม้ในจังหวัดพระนครและธนบุรีซึ่งเป็นจังหวัดที่เจริญที่สุด ของประเทศไทย การชันสูตรพลิกศพยังต้องส่งไปยังโรงพยาบาลตำรวจหรือโรงพยาบาลศิริราชซึ่งเป็นส่วนของราชการ ไม่ได้ระบุถึงโรงพยาบาลเอกชนเลย

5.2 โรงพยาบาลเอกชนเพิ่งจะตั้งมาไม่นานนี้ในต่างจังหวัด ยังมีน้อย แม้ในปัจจุบันนี้ก็ตาม

ดังนั้นการที่คำสั่งนี้ระบุเพียงโรงพยาบาลก็น่าจะหมายถึงโรงพยาบาลของรัฐคือ โรงพยาบาลจังหวัด ศูนย์การแพทย์และอนามัยอำเภอต่างๆ(ใช้เรียกในสมัยนั้น) จนถึงสุดท้ายคือ สุขศาลา ซึ่งถ้าเป็นไปตามนี้ก็จะเห็นว่าสอดคล้องกับตัวประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยตลอด

แม้ต่อมากระทรวงมหาดไทยจะมีคำสั่งใหม่ในเรื่องระเบียบการชั้นสูตรพลิกศพ¹ แต่ก็ยังเป็นเพียงการแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 ซึ่งแก้ไขโดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับ 333² ดังปรากฏในข้อ 317³ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีข้อเหมือนกับ ข้อ 2 ของประกาศคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวทุกประการ ซึ่งจะเห็นว่าการใช้แพทย์ทำการชันสูตรพลิกศพตามประกาศกระทรวงมหาดไทย และระเบียบของกรมตำรวจจะต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตลอด

ในปี พ.ศ.2527 ได้มีระเบียบของกรมตำรวจเปลี่ยนแปลงเรื่องการชันสูตรพลิกศพ ดังนี้⁴

"ข้อ 317 ผู้มีอำนาจที่จะทำการชันสูตรพลิกศพนั้นได้แก่พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับอนามัยจังหวัด แพทย์ประจำสถานีอนามัยหรือแพทย์ประจำ

1 คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 408/2517 ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2517.

2 ดูเชิงอรรถที่ 1, หน้า 70.

3 ดูเชิงอรรถที่ 1, หน้า 71

4 ระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2527 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2527.

โรงพยาบาล ให้ทำบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพนั้นไว้ ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่มี หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ใช้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่หรือแพทย์ประจำตำบลแทน

ในกรณีที่ความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตายในระหว่างที่อยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ การชันสูตรพลิกศพนั้น ต้องกระทำพร้อมด้วยพนักงานอัยการนายหนึ่ง ซึ่งประจำอยู่ในท้องที่ที่ทำการชันสูตรพลิกศพนั้นด้วย ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนแจ้งแก่ผู้มีหน้าที่ไปทำการชันสูตรพลิกศพทราบ

เฉพาะในกรุงเทพมหานครโดยปกติให้เป็นหน้าที่ของแพทย์ประจำโรงพยาบาลตำรวจเป็นผู้ร่วมชันสูตรพลิกศพ เว้นแต่ถ้าบุคคลนั้นตายในโรงพยาบาลของทางราชการ หรือโรงพยาบาลเอกชนใดก็ให้ใช้แพทย์ประจำโรงพยาบาลนั้น หรือแพทย์ผู้ชำนาญ ในสาขานิติเวชศาสตร์ของแพทย์สภาที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงพยาบาลเอกชน หรือโรงพยาบาลของทางราชการในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพได้

ในกรณีที่การชันสูตรพลิกศพทำโดยพนักงานสอบสวน กับเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่ หรือแพทย์ประจำตำบล ให้พนักงานสอบสวนผู้ทำการชันสูตรพลิกศพนั้น บันทึกเหตุผลอันเป็นข้อเท็จจริง ในกรณีที่ใช้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่ หรือแพทย์ประจำตำบลร่วมทำการชันสูตรพลิกศพ โดยแสดงเหตุให้ได้ว่า เป็นเพราะอนาถม์ยั้งหวัดหรือแพทย์ประจำตำบล สถานีอนาถม์ หรือแพทย์ประจำโรงพยาบาลไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นที่แน่นอนว่าการชันสูตรพลิกศพเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย

ถ้าจำเป็นต้องส่งศพหรือส่วนของศพนั้นไปยังโรงพยาบาล สำหรับใน

กรุงเทพมหานครให้ส่งไปยังโรงพยาบาลตำรวจหรือโรงพยาบาลศิริราชหรือโรงพยาบาลของทางราชการที่มีแพทย์ผู้ชำนาญในสาขานิติเวชศาสตร์ของแพทยสภาที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่เป็นผู้ตรวจพิสูจน์ศพหรือส่วนของศพ ส่วนในจังหวัดอื่นให้ส่งไปยังโรงพยาบาลหรือสถานื่อนามัยที่ใกล้เคียง ฯลฯ

จะเห็นได้ว่าในการแก้ไขระเบียบว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพนั้นได้เพิ่มพนักงานอัยการเข้าร่วมด้วย และในส่วนของแพทย์ที่จะใช้ทำการชันสูตรพลิกศพได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2512 ลงวันที่ 11 เมษายน 2512 เป็นอย่างมากเนื่องจากได้เพิ่มให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชนซึ่งผู้ตายได้ตาย หรือแพทย์ผู้ชำนาญในสาขานิติเวชศาสตร์ของแพทยสภาที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงพยาบาลเอกชน สามารถทำการชันสูตรพลิกศพได้ถ้าผู้นั้นตายในโรงพยาบาลนั้น ซึ่งเป็นครั้งแรกที่กรมตำรวจมีระเบียบออกมาขยายความหมายของคำว่า แพทย์ประจำโรงพยาบาลในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคแรก¹ ว่าให้หมายความได้ทั้งแพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชน และแพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐบาล เพราะในฉบับหมัตราดังกล่าวแม้ได้มีการแก้ไขครั้งสุดท้ายเมื่อปี พ.ศ. 2523² ก็มิได้มีบัญญัติความหมายของแพทย์ประจำโรงพยาบาลจึงเป็นการตีความเองของกรมตำรวจระดับการปฏิบัติงาน และในการแก้ไขระเบียบกรมตำรวจต่อมาในปี พ.ศ. 2528³ ในเรื่องของแพทย์เอกชนที่ใช้ในการชันสูตรพลิกศพคงเหมือนกับของ

¹ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคแรก.

²ดูเชิงอรรถที่ 3, หน้า 72.

³ระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยอำนาจหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพ

(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2528 ลงวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2528.

เดิมอีก จะมีการแก้ไขก็เพียง เรื่องการเปลี่ยนชื่อ "อนามัยจังหวัด" เป็น "สาธารณสุขจังหวัด" และในเรื่องการตัดเจ้าพนักงานอัยการในการร่วมชั้นสูตร พริกศพออกเท่านั้น การที่ระเบียบกรมตำรวจออกมาตั้งนั้น คงจะมองแพทย์ผู้ทำการชั้นสูตรพริกศพเป็นผู้ช่วยคนเท่านั้น จึงได้ให้อำนาจเฉพาะ "แพทย์ผู้ชำนาญในสาขานิติเวชศาสตร์ของแพทยสภา" ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ชั้นสูตร พริกศพได้ซึ่ง เป็นการกำหนดขอบเขตของการใช้แพทย์เอาเองจึงไม่น่าจะถูกต้อง เพราะยังไม่รู้เลยว่า การใช้แพทย์เอกชนทำการชั้นสูตรพริกศพจะทำได้หรือไม่ จึงเป็นการออกระเบียบเกินตัวบทกฎหมายหลักที่ให้อำนาจไว้

แต่ในวรรคที่ 5 ของข้อ 317¹ กลับเห็นความสำคัญของการตรวจ พิสูจน์ศพหรือส่วนของศพ คือ ในเขตกรุงเทพมหานคร จะต้องส่งศพไปยังโรงพยาบาลตำรวจหรือโรงพยาบาลศิริราช หรือโรงพยาบาลของทางราชการที่มี แพทย์ผู้ชำนาญในสาขานิติเวชศาสตร์ของแพทยสภาที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ส่วนในจังหวัด อื่นให้ส่งไปยังโรงพยาบาลหรือสถานอนามัยที่ใกล้เคียง ในส่วนนี้ของระเบียบจะ เห็นได้ว่า ไม่มีปัญหาเรื่องแพทย์ผู้ทำการตรวจเลย เพราะแพทย์ที่ตรวจนั้นเป็น แพทย์ของส่วนราชการทั้งหมด เว้นแต่คำว่า "โรงพยาบาล" เป็นคำลอยๆก็น่า จะหมายถึง "โรงพยาบาลจังหวัด" หรือโรงพยาบาลศูนย์มากกว่าโรงพยาบาล เอกชน เพราะในวรรค 5 ดังกล่าวไม่มีส่วนใดเลยที่น่าเชื่อว่าจะให้สิทธิแก่โรง พยาบาลเอกชน

ดังนั้นระเบียบของกรมตำรวจที่ออกมาเพื่อใช้ปฏิบัติเกี่ยวกับการชั้นสูตร พริกศพนั้น จะมีปัญหาที่เฉพาะในวรรค 3 ที่ให้แพทย์ผู้ชำนาญการในสาขานิติเวช

¹ดูหน้า 217-218.

ศาสตร์ของแพทยสภา สามารถเข้าร่วมชั้นสุตรพลิกศพได้ซึ่ง เป็นการขยายความ
เกินอำนาจที่ให้ไว้ใน มาตรา 150 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

สำหรับในข้อ 327¹ ในเรื่องเกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์ศพหรือบางส่วน
ของศพทางนิติเวชศาสตร์ นั้น แม้จะมีบทกำหนดเพิ่มเติมดังนี้

ในกรณีที่ต้องการส่งศพ เศษ หรือ ส่วนของศพไปตรวจพิสูจน์ทางนิติ
เวชวิทยาที่โรงพยาบาลตำรวจ หรือ โรงพยาบาลศิริราช หรือโรงพยาบาลของ
ทางราชการในกรุงเทพมหานครที่มีแพทย์ผู้ชำนาญการในสาขานิติเวชศาสตร์ของ
แพทยสภาที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ให้มีหนังสือแนส่งและแจ้งไปด้วยภายหลังที่การพิสูจน์ได้
กระทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะจัดการกับ ศพ เศษ หรือ ส่วนของศพนั้นอย่างไร

ในกรณีที่ต้องการให้แพทย์ตำรวจเดินทางไปตรวจพิสูจน์ยังที่ที่ศพอยู่นอก
เขตกรุงเทพมหานครให้มีหนังสือแจ้งรายละเอียดเรื่องราวที่ต้องการพิสูจน์ไปยัง
โรงพยาบาลตำรวจให้ทราบล่วงหน้าพอสมควรตามหัวข้อต่อไปนี้

เพศ และ อายุ ของผู้ตาย ตายตั้งแต่เมื่อใด

เหตุและพฤติการณ์ของการตายเท่าที่ทราบ ศพเก็บไว้อย่างไร ที่ใด

ข้อสงสัยที่เป็นเหตุให้ต้องมีการพิสูจน์

ประเด็นที่ต้องการให้พิสูจน์

ระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยการตรวจพิสูจน์ศพหรือบางส่วน of ศพ
ทางนิติเวชวิทยา (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2528 ลงวันที่ 2 กันยายน 2528.

ทั้งนี้เพื่อให้โรงพยาบาลตำรวจได้พิจารณาว่ารายใดสมควรส่งแพทย์
ตำรวจเดินทางไปตรวจพิสูจน์หรือไม่ รายใดสมควรให้ส่งศพมาตรวจพิสูจน์ที่
โรงพยาบาล หรือจะให้คำชี้แจงคำแนะนำหรือความคิดเห็นอย่างไรแล้วแต่กรณี
แล้วแจ้งให้เจ้าของหนังสือทราบโดยด่วน

ไม่ว่ากรณีใดเมื่อเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลตำรวจหรือโรงพยาบาล
ศิริราชโรงพยาบาลของทางราชการในกรุงเทพมหานครที่มีแพทย์ผู้ชำนาญสาขา
นิติเวชศาสตร์ของแพทย์สภาที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ ได้ทำการตรวจพิสูจน์ เศษ หรือ
ส่วนของศพเสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่ยังไม่มีการจัดการกับศพ เศษ หรือส่วนของ
ศพนั้น โรงพยาบาลตำรวจหรือ โรงพยาบาลศิริราช หรือโรงพยาบาลของทาง
ราชการในกรุงเทพมหานคร ที่มีแพทย์ผู้ชำนาญในสาขานิติเวชศาสตร์ของแพทย์สภาที่
ปฏิบัติหน้าที่อยู่จัดการไปตามที่เห็นสมควร "

แต่ก็ได้กำหนดให้แพทย์ของทางโรงพยาบาลตำรวจ, โรงพยาบาลศิริ
ราชหรือโรงพยาบาลของทางราชการ เท่านั้นในการตรวจพิสูจน์ศพหรือส่วนของ
ศพ และยังกำหนดให้แพทย์ที่ประจำซึ่งเป็นแพทย์ผู้ชำนาญในสาขานิติเวชศาสตร์
ของแพทย์สภาด้วยแล้ว เป็นผู้กระทำทำให้ผลการตรวจชันสูตรยิ่งถูกต้องมากขึ้น
และข้อ 327 นี้ก็มีได้ชัดกับในตัวอย่างกฎหมายแม้คือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญาเลยทั้งไม่มีการกล่าวถึงแพทย์เอกชนด้วย ซึ่งนับว่าถูกต้องแล้ว

ในความเห็นของผู้เขียนเห็นว่า ระเบียบของกระทรวงมหาดไทยและ
กรมตำรวจในส่วนที่เกี่ยวกับ การชันสูตรพลิกศพที่ให้แพทย์เอกชนมีส่วนร่วมด้วย
ได้ตามข้อ 317 นั้นเท่านั้นที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะเป็นการออกระเบียบ
เกินอำนาจที่กฎหมายหลัก ในมาตรา 150 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
อาญาให้ไว้ ส่วนในข้ออื่นๆของระเบียบดังกล่าวนั้นชอบทั้งสิ้น

5.9 การชดเชยเพื่อทำการชันสูตร

5.9.1 ความเป็นมาของการชดเชยเพื่อทำการชันสูตร

ตามปกติเมื่อมีการตายผิดธรรมชาติเกิดขึ้นตามมาตรา 148¹ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นั้น จะต้องให้มีการชันสูตรพลิกศพตามมาตรา 150² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแน่ ไม่ว่าจะเป็นการชันสูตรพลิกศพตามธรรมดาหรือการได้ส่วนการชันสูตรพลิกศพก็แล้วแต่กรณี³ แต่ในบางกรณีนั้น เมื่อแรกตายมิได้มีการชันสูตรพลิกศพเนื่องจากเชื่อว่าการตายนั้นเป็นการตายตามธรรมชาติ ญาติผู้ตายจึงได้จัดการกับศพนั้นโดยนำไปฝังไว้ตามประเพณี ต่อมาเมื่อมีเหตุสงสัยว่าจะเป็นการตายผิดธรรมชาตินั้นประการหนึ่ง ประการที่สอง คือ อาจมีการตายเกิดขึ้นโดยเหตุใดก็ไม่ปรากฏและศพถูกฝังไว้แล้ว ต่อมาสงสัยว่าจะเป็นศพของคนถูกฝังไว้เพื่อการอาพรางพยานหลักฐาน เช่น การที่ นาย ก. ถูกฆ่าตายในป่าแล้วถูกฝังไว้ ต่อมาเมื่อมีผู้ไปพบศพเข้าแล้วแจ้งให้เจ้าพนักงานสอบสวนทราบ หรืออาจเป็นไปได้นาย ก. ไปเที่ยวเขาแล้วถูกดินถล่มมาทับฝังไว้ ต่อมาเมื่อมีผู้พบศพเข้า, ประการที่สาม อาจเป็นไปได้ที่การชันสูตรพลิกศพในคราวแรกนั้นทำอย่างหยาบๆ และเกิดมีข้อสงสัยขึ้น ทั้งสามกรณีนี้อาจจัดให้มีการชดเชยเพื่อทำการชันสูตรได้

ข้อแตกต่างของการชดเชยตรวจใน 3 ประการข้างต้นคือ

¹ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 148.

²ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150.

³ดูบทที่ 3, ในหัวข้อ 3.4 และ 3.5.

ในประการแรก การขุดศพตรวจเป็นการขุดศพบุคคลที่ถูกฝังไว้ถูกต้องตามกฎหมายแล้ว เพราะ เหตุว่าเดิมเข้าใจผิดคือว่าเป็นการตายตามธรรมชาติจึงไม่ได้มีการชันสูตรพลิกศพในตอนแรก

ในประการที่สอง เป็นการขุดศพตรวจในศพที่เพิ่งจะถูกพบ และอาจมีข้อสงสัยว่าจะ เป็นการตายผิดธรรมชาติได้

ในประการที่สาม เป็นการขุดศพเพื่อทำการชันสูตรใหม่อาจเนื่องจากการชันสูตรครั้งแรกทำไมละ เอียดพอ ทำให้ยังขาดพยานหลักฐานที่สำคัญ

5.9.2 หลักการและกฎหมายในเรื่องการขุดศพเพื่อทำการชันสูตร

ในการขุดศพตรวจนั้นจะต้อง เป็นไปตามกฎหมายในมาตรา 153 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังบัญญัติไว้ดังนี้¹

"มาตรา 153 ถ้าศพฝังไว้แล้ว ให้ผู้ชันสูตรพลิกศพจัดให้ขุดศพขึ้นเพื่อตรวจดู เว้นแต่จะเป็นว่าไม่จำเป็นหรือจะเป็นอันตรายแก่นามัยของประชาชน"

ดังนั้นเมื่อเข้าทั้งในประการทั้ง 3 ข้างต้น ก็จะต้องจัดให้มีการขุดศพเพื่อการชันสูตรขึ้น ยกเว้นเพียง 2 กรณี คือ

¹ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 153.

5.9.2.1 เมื่อเจ้าพนักงานเห็นว่าไม่จำเป็น เช่น แพทย์ผู้ทำการรักษาพยาบาลได้ตรวจบาดแผลโดยละเอียด และลงความเห็นว่าคุณตายเพราะบาดแผลนั้น และไม่มีพฤติการณ์ที่ควรสงสัยเป็นอย่างอื่น

หรือในกรณีที่ได้มีการชันสูตรพลิกศพบ้างแล้ว แม้ว่าจะในภายหลังจะมีการชันสูตรพลิกศพใหม่ แต่คณะกรรมการชันสูตรพลิกศพเห็นว่าการชันสูตรพลิกศพครั้งแรกพอเพียงแล้ว ก็อาจไม่ทำการชันสูตรพลิกศพ แต่ใช้รายงานการชันสูตรพลิกศพตามที่มีอยู่แล้วได้ เช่น ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ว่า

"ได้ความว่าเหตุเกิดแล้ว ในวันรุ่งขึ้นนายอำเภอสั่งให้หัวหน้าสถานีตำรวจทำการชันสูตรชันสูตรและอีก 2 วันต่อมาได้มีกรรมการไปชันสูตรพลิกศพอีกเพราะ เป็นคดีวิสามัญฆาตกรรม แต่ในครั้งนี้มีได้ชันสูตรชันมาตรวจ เพียงแต่ดูตามบันทึกต่อท้ายใบชันสูตรพลิกศพที่หัวหน้าสถานีตำรวจได้กระทำการไว้ก่อน แต่กรรมการผู้ชันสูตรพลิกศพกับพยานอื่น ๆ ได้สอบสวนกันจนเป็นที่พอใจ ถือว่าการชันสูตรพลิกศพสมบูรณ์แล้ว"¹

5.9.2.2 เมื่อการชันสูตรตรวจ จะเป็นอันตรายแก่นามัยของประชาชน เช่น ผู้ตายตายด้วยโรคติดต่ออย่างร้ายแรง (แต่อาจเนื่องจากการกระทำของผู้อื่น เช่น ผู้อื่นนำเอาโรคมาปลอมปนในอาหารที่ผู้ตายบริโภคจึงเป็นกรณีที่เกิดขึ้นเพราะถูกผู้อื่นทำให้ตายอันจะต้องมีการชันสูตรพลิกศพ) ถ้าชันสูตรชันตรวจเชื่อโรคอาจแพร่ไปยังบุคคลอื่นได้ ในกรณีนี้ก็ไม่จำเป็นต้องชันสูตรตรวจ

¹ดูคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1429/2492.

ในเรื่องการขุดศพและข่อยกเว้นดังกล่าว ในทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานสอบสวนก็คงยึดตามระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพในข้อ 319 วรรค 2 ซึ่งบัญญัติไว้เหมือนกับในมาตรา 153 ทุกประการ¹

5.9.3 ปัญหาในเรื่องการขุดศพเพื่อชันสูตร

5.9.3.1 การขออนุญาตการขุดศพตรวจ

การขออนุญาตเพื่อการชันสูตรตามมาตรา 153 ดังกล่าวแล้วนั้น จัดอยู่ในหมวดที่ 2 "การชันสูตรพลิกศพ" ซึ่งการชันสูตรพลิกศพ เป็นส่วนหนึ่งของการสอบสวน² และในมาตรา 155 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญาฯ ก็ให้บทบัญญัติในประมวลกฎหมายนี้ อันว่าด้วยการสอบสวนมาใช้แก่การชันสูตรพลิกศพโดยอนุโลม³ ซึ่งในเรื่องการสอบสวนนั้นพนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนในคดีอาญาทั้งปวง⁴ และการสอบสวนนั้นรวมทั้งการชันสูตรพลิกศพด้วย⁵ ดังนั้นพนักงานสอบสวนจึงมีอำนาจในการขุดศพขึ้นมาเพื่อทำการชันสูตรอย่างเต็มที่ โดยไม่จำเป็นต้องขออนุญาตบุคคลใดก่อน เช่นเดียวกับการชันสูตร

¹ "ระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพ(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527," ลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2527, หน้า 325.

² สัฎฐา ธรรมศักดิ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: แสงทองการพิมพ์, 2524), หน้า 182.

³ ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 155.

⁴ ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 121.

⁵ ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 129.

พลิกศพนมาตรา 150¹ นั้นเอง

ซึ่งในเรื่องนี้ต่างกับการขุดศพตรวจในประเทศอังกฤษ เพราะในประเทศอังกฤษจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้พิพากษา (magistrate) หรือผู้มีอำนาจอื่นคือ Home Office หรือจะต้องมีหนังสือจากโคโรเนอร์² ซึ่งส่วนใหญ่จะทำการกรณีที่สงสัยว่าจะเป็นการตายผิดธรรมชาติ (foul play) และศพถูกฝังไปแล้ว

นอกจากนั้นในกรณีบุคคลที่ถูกฝังไปอันเนื่องจากรอคิดติดต่ออย่างร้ายแรงตามกฎหมายสุขภาพเพื่อสาธารณชน (Public Health Acts) ก็สามารถขุดศพขึ้นเพื่อทำการตรวจได้เช่นเดียวกัน

ก่อนการขุดศพ จะต้องมืหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้มีอำนาจดังกล่าวแล้วมายังบุคคลผู้เฝ้าสุสาน เมื่อขุดศพแล้วจะต้องนำศพที่ขุดขึ้นไปยังห้องตรวจศพเพื่อทำการผ่าตรวจทันที การผ่าศพที่ขุดก็คงเหมือนกับการผ่าศพธรรมดา
นั้นเอง³

¹ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150.

²Gee, DJ. Lecture Note on Forensic Medicine, Third edition (Bristol : Western Printing Services Ltd, 1979), p.27.

³Gordon, I. and Shapiro, HA., Forensic Medicine, Second Edition (Singapore : Kyodo Shing Long Printing Industries Pte Ltd, 1982), p.78.

5.9.3.2 ระยะเวลาที่อาจขอศพตรวจได้

ระยะเวลาที่อาจดำเนินการเพื่อจัดให้มีการชันสูตรศพขึ้นมามีการตรวจได้นั้นต้องถือตามอายุความในประมวลกฎหมายอาญา ในเรื่องความผิดต่อชีวิต ซึ่งอยู่ในมาตรา 95(1) คือ 20 ปี¹

สำหรับการชันสูตรเพื่อทำการตรวจนั้น ในต่างประเทศบางประเทศก็ระบุระยะเวลาที่อาจกระทำได้อย่างชัดเจน เช่น ในประเทศฝรั่งเศสนั้นกำหนดเวลาไว้ 10 ปี ในประเทศเยอรมันกำหนดเวลาไว้ 13 ปี² แต่ในบางประเทศก็ได้กำหนดเวลาไว้เช่นเดียวกับในประเทศไทย เช่น ในประเทศอังกฤษและประเทศอินเดีย³

5.9.3.3 พยานหลักฐานในการชันสูตรศพ

หลักฐานที่ได้จากการชันสูตรศพนั้น ย่อมจะสู้หลักฐานจากการชันสูตรศพที่ตายใหม่ๆไม่ได้ ยิ่งปล่อยเวลายาวนานไปพยานหลักฐานก็จะตรวจได้ยากยิ่งขึ้น เช่น บาดแผลตามร่างกายนั้น เมื่อศพตายใหม่ๆก็ยังสามารถตรวจชนิดของบาดแผลได้ชัดเจน ต่อมาศพเริ่มเน่าแล้วก็ยังพอบอกชนิด

¹ดูประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95(1).

²Modi, N.J., Testbook of Medical Jurisprudence and Toxicology, Twentieth Edition (Bombay: N.M.Tripathi Private Ltd, 1977), p.90.

³Ibid., p.89.

และรายละเอียดของบาดแผลได้บ้าง แต่เมื่อศพเน่าเต็มที่ได้โดยเฉพาในกรณีที่ถูกฝังไว้นานๆแล้ว ก็ไม่สามารถที่จะบอกชนิดและรายละเอียดของบาดแผลได้เลย อาจจะมีสิ่งที่พอจะบอกถึงบาดแผลได้ก็คือสิ่งที่ไม่เน่าเปื่อยพุง เช่น ผม ฟัน และกระดูก¹ ซึ่งถ้าเผอิญมีบาดแผลที่เกิดกับอวัยวะเหล่านั้นก็ยังคงสามารถตรวจได้ เช่น ในกรณีที่บาดแผลถูกทำร้ายจนซี่โครงหักและถึงแก่ความตายในเวลาต่อมา เมื่อศพเน่าแล้วก็สามารถตรวจพบร่องรอยกระดูกซี่โครงที่หักได้ ซึ่งบ่งชี้ได้ว่าเป็นการตายผิดธรรมชาติ หรือในกรณีที่เป็นการตายอันเนื่องจากลุกกระสุนปืนฝังในหรือวัตถุระเบิดฝังใน² ก็สามารถจะตรวจพบหัวกระสุนหรือสะเก็ดระเบิดได้

การจะตรวจพบพยานหลักฐานได้มากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับ³

1. ระยะเวลาที่ฝังไว้ ถ้ายิ่งฝังไว้นานพยานหลักฐานต่างๆก็จะเลือนหายไปมากเท่านั้น เนื่องจากการเน่าเปื่อยของศพ
2. ชนิดของดิน ถ้าเป็นดินทรายก็จะทำให้ศพเน่าได้เร็วกว่าดินเหนียว
3. ความลึกของศพ ถ้าศพถูกฝังไว้ลึกมากก็จะทำให้เน่าช้าลง เพราะการเน่าต้องอาศัยอากาศคือ อ็อกซิเจน

ศูนย์วิทยุตำรวจ

¹Tedeschi, CG., Eckert, WG., Tedeschi, LG.,

Forensic Medicine Volume II Physical Trauma, (Philadelphia: W.B. Saunders Company, 1977), p.999.

²วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, "การชุดศพตรวจ," สารคดีราช, 27 (มิถุนายน 2518): 890.

³Gordon, T and Shapiro, HA., Forensic Medicine, Ibid., page 60-61.

5.9.3.4 พนักงานสอบสวนสนาิจการชุดศพตรวจน้อย

ในคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับการตายนั้นพยานหลักฐานก็มักจะหาได้ยากมากอยู่แล้ว ยิ่งในคดีนั้นเป็นศพที่ตายแล้วและถูกฝังไปแล้วยิ่งเพิ่มความลำบากมากขึ้นไปอีก ดังนั้นพนักงานสอบสวนจึงมักไม่ค่อยสนใจและพยายามที่จะหลีกเลี่ยงคดีดังกล่าว เพราะแม้แต่ในกรณีที่ศพเน่าลอยน้ำมาในบางครั้งยังมีการปฏิเสธเขตความรับผิดชอบ เช่น อาจมีการใช้ไม้พลักดันศพให้ไปยังฝั่งตรงข้ามของตลิ่ง เพื่อให้พ้นเขตรับผิดชอบของตน จนบางครั้งศพเกิดร่องรอยอันเนื่องมาจากถูกเขี่ยหรือดันไปจนแยกไม่ออกว่าแผลที่มีเกิดจากถูกทำร้ายหรือเกิดในภายหลัง เหตุผลประการสำคัญที่พนักงานสอบสวนไม่ค่อยอยากจะทำคดีศพเน่าลอยน้ำเพราะโอกาสที่จะทราบรายละเอียดมีน้อย และมักจะสรุปสำนวนการสอบสวนไม่ได้ ทำให้คดีติดค้างอยู่มากจนตัวเองต้องเสียประวัติ ดังนั้นยิ่งในคดีที่ศพถูกฝังไว้ การหาพยานหลักฐานยิ่งหาได้ยากเพราะมักจะสูญหายไปหมด ยกเว้นจะมีร่องรอยบนกระดูกและฟันหรืออวัยวะเปื่อยหรือเน่าช้ำมาก เช่น ผม หรือขน ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อ 5.9.3.3 ทำให้พนักงานสอบสวนยิ่งขาดความสนใจเพราะโอกาสที่จะคลี่คลายคดีได้กระจ่างมีน้อยเต็มที

แต่ในกรณีที่รู้ว่าผู้ตายเป็นใครแล้ว การชุดศพตรวจในเวลาต่อมาอาจจะหาพยานหลักฐานได้ง่ายเข้า แต่กว่าจะได้ในแต่ละชั้นที่อาจเป็นบมในประเด็นการตายนั้นย่อมจะยากเต็มที

5.9.3.5 การชุดศพเพื่อชันสูตรนั้นจะต้องใช้ผู้ชำนาญจริง ๆ

กรณีการชันสูตรพลิกศพสามัญพนักงานสอบสวนสามารถที่แพทย์ทั่วไปร่วมทำการชันสูตรก็เป็นการเพียงพอแล้ว เพราะส่วนใหญ่เป็นศพที่ตายใหม่หรืออาจตายนานแล้วก็จริงแต่ศพก็ไม่มีอาการถูกรบกวนหรือผ่าศพ

ตรวจมาครั้งหนึ่งก่อนแล้วซึ่งต่างจากการขุดศพเพื่อการชันสูตรพลิกศพ เพราะศพนั้นอาจมีการเน่าสลายไปหมดคงเหลือแต่กระดูกและฟันเท่านั้น ยิ่งกว่านั้นบางส่วนของศพที่ขุดขึ้นมาแล้วยังเคยได้รับการชันสูตรมาก่อนแล้ว แต่เกิดการสงสัยขึ้นโดยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจึงจัดให้มีการขุดศพเพื่อการชันสูตรขึ้นใหม่อีก ดังนั้นในกรณีการขุดศพขึ้นมาชันสูตร จึงจำเป็นต้องใช้แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านพยาธิวิทยาหรือนิติเวชวิทยาเท่านั้นในการชันสูตร ซึ่งปัญหาในเรื่องนี้ย่อมมีอยู่อย่างแน่นอน เนื่องจากแพทย์ผู้ชำนาญในด้านนี้มากกว่าร้อยละ 90 อยู่ในกรุงเทพมหานคร จึงทำให้การค้นหายานหลักฐานจากศพที่ขุดขึ้นมาได้ไม่เต็มที่หรือผิดพลาดได้

5.9.4 ตัวอย่างการขุดศพเพื่อการชันสูตร

5.9.4.1 ประวัติ

ชายไทยอายุประมาณ 25 ปี ชื่อนาย บ.ร. ถูกยิงเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2506¹ เวลาากลางคืน โดยคนร้ายไม่ทราบจำนวน จนถึงแก่ความตายในเวลาต่อมาศพได้ถูกชันสูตรและต่อมาทำการฝังไว้เรียบร้อยที่สุสานวัดเนินสุทธารวาส ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ต่อมาพนักงานสอบสวนกองปราบ ได้รับมอบหมายให้ทำคดีนี้ต่อมาและได้จับกุมผู้ต้องหาได้ และยึดอาวุธปืนพก 2 กระบอกจากผู้ต้องหา แต่ไม่สามารถยืนยันว่าเป็นปืนของกลางที่ใช้ยิงผู้ตายจริงหรือไม่ เนื่องจากการชันสูตรพลิกศพที่ทำไว้ครั้งแรก

¹หนังสือกองปราบปรามที่ มท.0515/2214 ลงวันที่ 16 กันยายน 2508 เรื่อง "ขอให้นายแพทย์นิติเวชไปทำการตรวจชันสูตรศพเพื่อตรวจค้นหาลูกกระสุนปืน"

นั้นไม่ละเอียด และขาดพยานหลักฐานที่สำคัญคือหัวกระสุนปืนที่ฝังอยู่ในตัวผู้ตาย ทั้งทิศทางการยิงก็ไม่ได้มีการกล่าวถึงในการชันสูตรในครั้งแรก เจ้าพนักงานสอบสวนกองปราบจึงจัดให้มีการขุดศพเพื่อการชันสูตรพลิกศพใหม่อีก

5.9.4.2 การขุดศพ

ได้ทำในวันที่ 21 กันยายน พ.ศ.2508 เวลา ประมาณ 10.30 น. ห่างจากวันที่ถูกยิงตายเกือบ 2 ปี พร้อมด้วยพันตำรวจโท ธ. พนักงานสอบสวนกองปราบปราม และมีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านนิติเวชอีก 1 คน คือ นายแพทย์ ว. ได้แบ่งขั้นตอนการชันสูตรออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 การชันสูตรภายนอก คือตรวจสอบสถานที่ฝังศพ, สภาพโลง, ผ้าห่อศพ และสิ่งต่างๆที่มีอยู่ในโลง ทำในวันนั้นเลย

ตอนที่ 2 การชันสูตรพลิกศพ ได้ตรวจศพภายใต้ผ้าห่อศพเพื่อตรวจหาพยานหลักฐาน เช่น หัวกระสุน ทิศทางการยิง ซึ่งได้กระทำในวันรุ่งขึ้นโดยนำศพมาตรวจต่อที่โรงพยาบาลศิริราช¹

5.9.4.3 ผลการตรวจ

¹รายงานการตรวจศพ เลขที่ 378/08, ลงวันที่ 22 กันยายน 2508 สำนักงานนิติเวชวิทยา แผนกพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์.

พบยานหลักฐานที่สำคัญและทิศทางการยิง คือ พบหัวกระสุน 2 หัว และรอยกระสุนปืนที่กระดุกซี่โครงอันที่ 6 ข้างขวาตรงแนวตั้ง เส้นกลางกระดุกไทปลาร้า เป็นแผลทางเข้าจากด้านนอกและพบแผลกระสุนปืนทางออกที่กระดุกซี่โครงด้านตรงข้าม ทิศทางของกระสุนเป็นไปตามแนวจากด้านขวาของศพไปทางด้านซ้ายของศพ, อีกนัดหนึ่งกระสุนถูกกระดุกซี่โครงอันที่ 7 แลบขวาทางด้านหลังและตรงมุมล่างของกระดุกสับก ทิศทางของกระสุนมาจากข้างหลัง เฉียงจากล่างขึ้นบน น่าจะเป็นการยิงในขณะที่ผู้ตายล้มลงแล้ว¹

5.9.4.4 ผลต่อคดี

จากพยานหลักฐานที่ตรวจพบมีผลดังนี้

ก. สามารถพิสูจน์ได้ว่าหัวกระสุนที่พบนั้นยิงจากปืนของกลางที่เจ้าพนักงานยึดได้จากผู้ต้องหา

ข. ทิศทางของวิถีกระสุนที่แพทย์และพนักงานสอบสวนร่วมกันชันสูตร นั้น ตรงกับประวัติจากพยานที่เห็น

5.9.4.5 ประโยชน์เพิ่มเติมที่ได้จากการชุดศพรายนี้ในทางกฎหมายซึ่งสามารถใช้เป็นเหตุผลประกอบการการชุดศพในรายอื่น

¹ วิทยุ อึ้งประพันธ์, "การชุดศพตรวจ," สารคดีราช, อ่างแล้ว, หน้า 890.

5.9.4.5.1 เห็นได้ว่าการขุดศพเพื่อทำการชันสูตรใหม่นั้นไม่จำเป็นต้องขออนุญาตจากญาติหรือจากศาลเป็นเพียงดุลพินิจของพนักงานสอบสวนที่ต้องการพยานหลักฐานเพิ่มก็สามารถทำได้แล้ว¹

5.9.4.5.2 การขุดศพเพื่อการชันสูตรนั้นคงใช้พนักงานสอบสวน 1 คน และเจ้าพนักงานแพทย์ 1 คน เช่นเดียวกับการชันสูตรพลิกศพสามัญ ตามมาตรา 150 ทุกประการ²

5.9.4.5.3 การชันสูตรพลิกศพไม่จำเป็นจะต้องทำ ณ ที่ขุดศพนั้น³

5.9.4.5.4 จะขุดศพเมื่อใดก็ได้ที่ยังอยู่ในอายุความของคดีอาญา⁴

ตามความเห็นของผู้เขียนเองก็เห็นว่า การขุดศพเพื่อการชันสูตรนั้นเป็นการตรวจสอบความจริงในเรื่องการค้นหาพยานหลักฐานอย่างหนึ่งของพนักงานสอบสวน ซึ่งก็เหมือนกับการชันสูตรพลิกศพในกรณีที่พบศพซึ่งไม่ได้ถูกฝังไว้ ตามมาตรา 150 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นเอง

¹ดูหัวข้อ 5.9.3.1, หน้า 225.

²ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150.

³ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 151.

⁴ดูหัวข้อ 5.9.3.2, หน้า 227.

5.10 แพทย์จะเข้าช่วยตรวจสอบความจริงในคดีอย่างไร

เนื่องจากการสอบสวนเป็นขบวนการตรวจสอบความจริงในคดีอย่างหนึ่ง การที่จะให้แพทย์เข้าร่วมในการตรวจสอบด้วยจะทำให้เกิดความยุติธรรมในการตรวจสอบเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีการตายเกิดขึ้น แต่ในการสอบสวนการตายในปัจจุบันนี้เป็นหน้าที่โดยตรงของ "พนักงานสอบสวน" ตามลำพังตาม ระบบตำรวจ¹ ในปัจจุบันคือ พนักงานสอบสวนมีอิสระในการสอบสวนมากจึงขาดการตรวจสอบในชั้นสอบสวนเอง แม้จะกำหนดให้แพทย์เข้ามีส่วนร่วมในการชันสูตรพลิกศพ ดังปรากฏในมาตรา 150² แต่ฐานะของแพทย์ก็จะเป็นแต่เพียงผู้ช่วยเหลือ พนักงานสอบสวน เท่านั้น³ ซึ่งกรณีดังกล่าวเช่นนี้อาจเกิดผลเสียต่อรูปคดีและขาดความยุติธรรม และเสมอภาคในคดีได้ ทั้งยังปรากฏการตีความของศาลฎีกา ที่ไม่เห็นความสำคัญของการชันสูตรพลิกศพเท่าที่ควร⁴ กล่าวคือ ถ้าปรากฏการตายขึ้นพนักงานสอบสวนอาจมีการสอบสวนโดยขาดความยุติธรรม เช่น

ก. การหาพยานหลักฐานในแนวเดียว เช่น ในทางเป็นโทษหรือผลร้ายต่อผู้ต้องหา

ข. การให้แพทย์ผู้ช่วยเหลือที่ขาดความรู้ความชำนาญ

ค. การใช้แพทย์ผู้รู้จักหรือคุ้นเคยกับตน

¹ดูระบบตำรวจ, หน้า 156-157.

²ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150.

³ดูฐานะของแพทย์ในการชันสูตรพลิกศพ, หน้า 181.

⁴ดูการตีความของศาลในมาตรา 129, หน้า 174.

ผลจากการที่อาจเกิดขึ้นได้ดังกล่าวนี้ทำให้ กระทบกระเทือนถึงความ เป็นอยู่ของสังคมได้ การแก้ไขปัญหาคือ การให้แพทย์เข้าร่วมการตรวจสอบค้นหา ความจริงในคดีอย่างจริงจัง ซึ่งอาจทำได้คือ

5.10.1. ระบบให้ทั้งแพทย์และพนักงานสอบสวนเป็นเจ้าพนักงาน

การตรวจสอบการตายนั้นเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งในปัจจุบันนี้ พนักงานสอบสวนเป็นผู้หาข้อเท็จจริงฝ่ายเดียวโดยลำพังตลอด จึงขาดการตรวจสอบดังกล่าวแล้วข้างต้น ดังนั้นเพื่อเป็นการตรวจสอบความจริงในคดีเกิดความยุติธรรมที่สุดแล้ว ก็สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องให้ฝ่ายแพทย์เข้าเป็นผู้ร่วมตรวจสอบ เท่าเทียมกับพนักงานสอบสวนด้วย ซึ่งในกรณีเช่นนี้จะทำให้ฐานะของฝ่ายแพทย์ที่ เข้าร่วมนั้นมีไว้เป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานสอบสวนอีกต่อไป แต่ต้องถือเป็นเจ้าพนักงานประเภทหนึ่งซึ่งทำหน้าที่ร่วมทำการตรวจสอบ ในเมื่อมีการตายผิดธรรมชาติ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานเกิดขึ้นตามมาตรา 148

ในกรณีดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่า "ระบบตำรวจ" ที่ประเทศไทยกำลังใช้ อยู่ก็คือ การที่ให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ที่มีอำนาจเด็ดขาดแต่ผู้เดียวในการสอบสวนทุกเรื่อง สามารถทำได้โดยไม่จำกัดขอบเขต และจะสามารถหาพยานหลักฐานมุ่งไปในทางทิศใดทางหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น หาหลักฐานเพื่อเป็นผลร้ายแก่คดีแก่ผู้ต้องหาเท่านั้น ก็สามารถทำได้ตลอด ถ้าจะถูกจำกัดลงหรือมีการตรวจสอบ การทำงานของพนักงานสอบสวนขึ้นอีกชั้นหนึ่ง ในกรณีที่มีการตายเกิดขึ้นดังปรากฏ ตามมาตรา 148 ก็สมควรยิ่งโดยให้แพทย์เป็นเจ้าพนักงานร่วมกับพนักงานสอบสวนผู้ค้นหาความจริงในส่วนการสอบสวนด้วยแล้ว จะทำให้เกิดความยุติธรรมในการค้นหาความจริงในเหตุที่ตายได้ดียิ่งขึ้น นั่นคือแทนที่ประเทศไทยจะใช้ระบบ

ตำรวจเช่นในปัจจุบัน¹ เมื่อมีการให้แพทย์เข้าร่วมในฐานะ เจ้าพนักงานแล้วก็จะ เป็น "ระบบผสมไป"² คือ แพทย์ร่วมกับพนักงานสอบสวนในฐานะที่เท่าเทียมกัน นั้นเอง

การพิจารณาให้แพทย์เป็นเจ้าพนักงานร่วมในการตรวจสอบนั้น นับได้ ว่าสำคัญยิ่ง เพราะในเรื่องของการชั้นสูตรพลิกศพเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับกฎหมาย มหาชน³ ซึ่งต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมเป็นประการสำคัญ การให้ แพทย์ที่มีชื่อเจ้าพนักงานนั้น อาจก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมในการตรวจสอบได้ ง่ายกว่าการให้แพทย์ที่เป็นเจ้าพนักงาน ทั้งนี้เนื่องจากการการกระทำของ เจ้า พนักงานซึ่ง เป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความ เสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตนั้น จะต้อง มีความผิดและมีโทษหนักกว่าผู้ที่มีชื่อเป็นเจ้าพนักงาน เนื่องจากมีมาตรา 157 ประมวลกฎหมายอาญา⁴ ควบคุมอยู่

5.10.2. ระบุให้แพทย์แห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่

นอกจากจะให้แพทย์ที่เข้าร่วมตรวจสอบเพื่อการหาความ จริงในเหตุแห่งการตายโดยให้เป็นผู้ที่เจ้าพนักงานแล้วจะต้องให้แพทย์นั้นเป็นแพทย์ แห่งท้องที่ศพนั้นอยู่ด้วย

1ดูประเทศไทยใช้ระบบตำรวจ, หน้า 234.

2ดูระบบผสม, หน้า 157.

3วิระดา สมสวัสดิ์ และ วิระวุฒ์ วัฒนายน, กฎหมายเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร: มิตรนราการพิมพ์, 2524), หน้า 144.

4ดูประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157.

การระบุดังกล่าวจะเสมือนกำหนดหน้าที่ให้กับฝ่ายแพทย์เลย เช่นเดียวกับกำหนดหน้าที่ให้กับพนักงานสอบสวน ดังในมาตรา 150 วรรคแรก¹ การระบุดังกล่าวจะมีผลดีคือ

2.1 กำหนดหน้าที่ให้แพทย์ดังกล่าว ทำให้เป็นการสะดวกของพนักงานสอบสวนที่จะทราบว่า จะต้องเข้าร่วมการชันสูตรพลิกศพกับใคร เพราะถือเป็นหน้าที่ตามกฎหมายแล้ว

2.2 การใช้แพทย์แห่งท้องที่ศพอยู่จะสะดวกแก่แพทย์ผู้ทำการชันสูตรพลิกศพ

2.2.1 การเดินทางไปยังที่เกิดเหตุเพื่อตรวจศพนั้นทำได้ง่ายและสะดวก

2.2.2 มีความคุ้นเคยกับสถานที่ และกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องที่นั้น

2.2.3 มีความคุ้นเคยกับโรค, อุบัติการณ์ของการเกิดโรค การเกิดพิษ และสาเหตุของการตายที่พบได้เสมอๆ ในท้องที่นั้น ทำให้สามารถหาสาเหตุและพฤติการณ์ที่ได้ได้สะดวกและถูกต้องแน่นอนกว่า

5.10.3. ระบุให้ใช้แพทย์ปริณญาเท่านั้น

¹ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา มาตรา 150 วรรคแรก.

กฎหมายในมาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในปัจจุบันนี้ เมื่อพิจารณาเฉพาะฝ่ายแพทย์เท่านั้นจะเห็นว่า มีหลายระดับ กล่าวคือ อาจเป็นแพทย์ที่ได้รับปริญญาทางแพทย์โดยตรง หรือ เป็นเพียงผู้ที่ผ่านการอบรมทางการแพทย์ในระยะสั้นไม่กี่เดือนเท่านั้น ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นนั้นเท่านั้น ซึ่งอาจแยกได้คือ

5.10.3.1 ในฝ่ายแรกจะประกอบไปด้วย

สาธารณสุขจังหวัด, แพทย์ประจำโรงพยาบาล, แพทย์ประจำสถานีอนามัย¹

5.10.3.2 ในฝ่ายที่สองจะประกอบไปด้วย

เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องถิ่น และ แพทย์ประจำตำบล²

ซึ่งจะเห็นได้ว่าความแตกต่างในเรื่องความรู้ความสามารถของฝ่ายแพทย์ทั้ง 2 ระดับต่างกันอย่างมาก การที่กฎหมายยอมให้บุคคลฝ่ายที่ 2 ของแพทย์นั้นเข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพ ก็คงเนื่องจากเหตุผลดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ดูแพทย์ใน "พระราชบัญญัติประกอบวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525," ราชกิจจานุเบกษา, 99(111)(11 สิงหาคม 2525): 1-24.

²"พระราชบัญญัติปกครองท้องถิ่น พุทธศักราช 2457," ราชกิจจานุเบกษา, 31(17 กรกฎาคม 2457): 247.

ก. เป็นการสะดวกที่จะใช้บุคคลดังกล่าว เนื่องจากเป็นเจ้าของหน้าที่ ส่วนท้องถิ่นที่หาได้ง่าย เพราะมีอยู่ทุกตำบลแล้ว เมื่อปรากฏการตายขึ้นก็สามารถเรียกหาบุคคลดังกล่าวได้ เมื่อพนักงานสอบสวนไปถึงที่เกิดเหตุ โดยกฎหมายไม่คำนึงถึงความสำคัญของการชันสูตรพลิกศพมากนัก

ข. ในท้องที่บางแห่ง เป็นท้องที่ที่อันตราย การนำแพทย์ไปด้วยอาจจะไม่ปลอดภัยกับแพทย์ที่ไป ทั้งท้องที่ที่มีการตายนั้นก็อาจจะอยู่ห่างไกลการไปมาหาได้ด้วยความยากลำบาก

การที่กฎหมายในมาตรา 150 บัญญัติให้แพทย์ฝ่ายที่ 2 ช่วยเหลือจึงเป็นการสมควรเป็นอย่างยิ่ง แต่เมื่อนึกถึงความสำคัญในการสอบสวน คือในการค้นหาความจริงแล้วจะเห็นว่า ในเรื่องการตายเป็นความผิดต่อชีวิต นับว่าเป็นเรื่องที่ร้ายแรงที่สุดในกฎหมายอาญา จึงไม่เป็นการสมควรที่จะใช้บุคคลากรฝ่ายแพทย์ที่มีความรู้น้อยในการหาความจริงร่วมเข้าตรวจสอบและค้นหาความจริง

อนึ่ง การที่มาตรา 150 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้เช่นนั้นอาจเป็นการสมควรสำหรับในเวลานั้นแล้ว คือในปี พ.ศ. 2478 เพราะในสมัยนั้นจะหาแพทย์ได้ยาก เนื่องจากยังไม่มีบริการกระจายแพทย์ไปสู่ชนบทได้ดีเท่าที่ควร และปริมาณของแพทย์ที่ผลิตได้ในแต่ละปีก็ไม่เพียงพอกับความต้องการของบ้านเมืองในขณะนั้น ซึ่งกฎหมายในขณะนั้นจึงหาทางออกโดยให้ใช้แพทย์ประจำตำบลแทน และต่อมาได้มีการใช้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่เพิ่มอีกในปี 2496 ก็เนื่องจากสาเหตุเดียวกัน แต่สถานะการณ์ในปัจจุบันนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปมากในเรื่องการกระจายแพทย์ (ปริญญา) ของกระทรวงสาธารณสุข โดยเฉพาะ ได้มีแผนพัฒนาในเรื่องการสาธารณสุขของประเทศอย่างมีลำดับและขั้นตอน ทำให้

1. ในปัจจุบันนี้มีแพทย์ที่สำเร็จไม่น้อยกว่า 600 คนต่อปี¹
2. การเรียนแพทย์ในปัจจุบันนี้ระดับที่ต้องรับทุน² ทำให้แพทย์ที่สำเร็จจะต้องทำงานให้กับรัฐบาลโดยการเป็นแพทย์ที่กระจายอยู่ตามท้องที่ต่างๆ ของประเทศไทย ซึ่งจะเริ่มที่ระดับอำเภอด้วย จะเห็นได้ชัดเจนว่าในปัจจุบันนี้ประเทศไทยมีอำเภอเพียง 600 กว่าอำเภอเท่านั้น ซึ่งการรับแพทย์ใช้ทุนดังกล่าวในแต่ละปีก็จะได้แพทย์ครบจำนวนทั้งโรงพยาบาลอำเภอบางแห่งยังมีแพทย์มากกว่า 1 คนเสียอีก จนในปัจจุบันนี้ยังมีแนวโน้มที่จะกลับไปไม่บังคับให้แพทย์รับทุนอีกแล้ว เนื่องจากไม่สามารถจะหาที่ลงให้แพทย์ได้
3. ในปัจจุบันนี้การทรงสาธารณสุขมีโครงการสาธารณสุขมากมาย เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการตรวจรักษา ไม่ว่าจะเป็นโครงการแพทย์ 4 มุมเมือง, แพทย์ช่วยเหลืออนามัยชน 2 ฯลฯ ซึ่งจะมีการหมุนเวียนแพทย์จากโรงพยาบาลในอำเภอ, จังหวัด หรือ โรงพยาบาลระดับศูนย์ ออกไปยังส่วนต่างๆ ที่ยังไม่มีแพทย์ประจำระดับตำบล เพื่อให้การบริการแก่ประชาชนอยู่แล้ว³
4. การคมนาคมในปัจจุบันนี้เมื่อเทียบกับในปี พ.ศ. 2478 ที่กฎหมายนี้เมื่อเริ่มประกาศใช้ นับว่าต่างกันอย่างมาก เพราะการเดินทางในปัจจุบันนับว่าสะดวกมาก จึงไม่เป็นการยากลำบากเลยที่แพทย์จะเดินทางจากอำเภอไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ดูรายงานกิจการแพทยสภา ระหว่างวันที่ 14 เมษายน - 11 พฤษภาคม 2531, แพทยสภาสาร, 17(5) (พฤษภาคม 2531): 219-227.

²ระเบียบการสมัครสอบเข้าศึกษาต่อในชั้นอุดมศึกษา ของทบวงมหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2531

³สำเร็จ แหยงกระโทก, "ท่านรู้จักโรงพยาบาลสาขาและโรงพยาบาลตำบลหรือยัง," แพทยสภาสาร 16(กรกฎาคม 2530): 345-350.

ยังตำบลหรือหมู่บ้าน ที่จำเป็นต้องใช้แพทย์ในการชันสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวน

5. นอกจากนี้ในปัจจุบันนี้ยังมีหน่วยงานอื่นคอยให้การช่วยเหลือ ในด้านการแพทย์ เช่น จากตำรวจเองหรือจากฝ่ายทหาร ที่ให้ความสะดวกในการเดินทาง เช่นการให้บริการขนส่งทางเครื่องบินพัดหมุน จึงสามารถที่แพทย์จะเดินทางไปสู่พื้นที่ที่จะต้องไปใช้แพทย์ทำการชันสูตรได้อย่างไม่ลำบากเช่นในอดีต

จึงนับเป็นการไม่เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะให้การตรวจสอบในเรื่องการตายกระทำโดยบุคคลที่ไม่มีความรู้เพียงพอ ซึ่งจะเป็นผลเสียในเรื่องนี้ได้

การแก้ไขเพื่อความถูกต้องในการค้นหาความจริง และเป็นการตรวจสอบการค้นหาความจริงในคดีได้อย่างดีก็คือ การระบุให้แพทย์ปริญา คือเฉพาะแพทย์ในฝ่ายแรกเท่านั้นที่สามารถเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนในการชันสูตรพลิกศพได้

สำหรับแพทย์ฝ่ายแรกสมควรจะหมายถึงใครบ้างนั้น ให้คุณหัวข้อ "แพทย์เอกชันกับการชันสูตรพลิกศพ"

5.10.4. ให้นั่งพร้อมกัน

การนั่งพร้อมกันนี้ได้เคยปรากฏในเรื่องการชันสูตรพลิกศพ คือในพระราชบัญญัติชันสูตรพลิกศพ พ.ศ. 2457 ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 8 ดังนี้

"มาตรา 8 พนักงานที่จะทำการชันสูตรพลิกศพซึ่งตายโดยฆาฏกรรมอย่างสามัญนั้น โดยปรกติให้ถือว่า เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอผู้ปกครองท้องที่อำเภอซึ่งพบนั้น จะเป็นประธานคน 1 กับ กำนันคนใดคนหนึ่ง ในอำเภอนั้น แล

แพทย์ประจำตำบลหรือเจ้าบ้านคนหนึ่งในอำเภอ นั้น ต้องนั่งพร้อมกัน 3 คน จึง จะทำการชันสูตรพลิกศพถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้"¹

แต่เมื่อมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ก็มิได้มีการบัญญัติเรื่องการนั่งพร้อมกัน ซึ่งถ้ามีการนั่งพร้อมกันแล้วก็จะไม่เกิด ปัญหาในเรื่องการให้พยานชันสูตรแล้ว จะให้ผู้ที่มิได้มาเข้าชันสูตรร่วมลงชื่อรับ รอง อย่างในคำพิพากษาศาลฎีกา² เพราะถ้าการชันสูตรพลิกศพได้กระทำ ต่อหน้าซึ่งกันและกันแล้ว ก็จะเป็นการตรวจสอบการค้นหาความจริงในเรื่อง พยานหลักฐานได้เป็นอย่างดี

จะเห็นได้ว่าการที่จะให้แพทย์เข้าช่วยตรวจสอบความจริงในคดีได้ นั้นอีกประการหนึ่งก็คือ แพทย์จะต้องได้ทำการตรวจศพในเวลาเดียวกับพนักงานสอบสวนด้วย เพื่อประโยชน์ในการค้นหาความจริง ดังนี้

1. การตรวจศพของพนักงานสอบสวนแต่เพียงลำพังอาจไม่ละเอียด พอดีทั้งยังอาจเป็นการทำลายหลักฐานในทางการแพทย์อีกด้วย
2. การตรวจศพระหว่างพนักงานสอบสวนและฝ่ายแพทย์คนละคราว จะเกิดข้อสงสัยขึ้นได้ว่า เป็นศพเดียวกันหรือไม่

จากประการดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ถ้ามีบทบัญญัติต่างๆดังกล่าว

¹ "พระราชบัญญัติชันสูตรพลิกศพ พ.ศ. 2457," ราชกิจจานุเบกษา 31(28 เมษายน พ.ศ. 2457) : 96.

² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1439/2494 และ 528/2508.

เกี่ยวกับกฎหมายเรื่อง "การชันสูตรพลิกศพ" แล้ว จะทำให้การชันสูตรพลิกศพ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในเรื่อง

1. 'เพิ่มความยุติธรรม ความเสมอภาค ในการชันสูตรพลิกศพได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการดำเนินคดีอาญาในชั้นการค้นหาความจริงของพนักงานสอบสวน เพราะเป็นการที่แพทย์ได้มีหน้าที่ต้อง เข้าร่วม ในการชันสูตรพลิกศพโดยตรง เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนต้องมีหน้าที่

2. การหาข้อเท็จจริงในสาเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการทางวิทยาศาสตร์ และทางการแพทย์ ทำให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการชันสูตรพลิกศพอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ถ้าได้มีการควบคุมการตรวจสอบอย่างรัดกุมจาก มาตรา 129 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อีกทางหนึ่งแล้ว ก็จะทำให้มาตรการการตรวจสอบเป็นไปอย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ บทบัญญัติในมาตรา 129 ในปัจจุบันนี้ยังไม่อยู่ในสภาพบังคับที่ดีพอ เนื่องจากสามารถตีความได้หลายประการ ดังกล่าวแล้ว¹ ทำให้ประสิทธิภาพในการตรวจสอบในเรื่องการตายด้อยลงไป เพราะ แม้ไม่มีการชันสูตรพลิกศพหรือการชันสูตรพลิกศพไม่สมบูรณ์ก็ยังสามารถฟ้องร้องคดีอาญาได้ จึงอาจเข้าในกรณีความเห็นท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1261/2481 ได้ ดังนั้น ถ้ามาตรา 129 นี้ ได้มีการแก้ไขในลักษณะที่จะต้องบังคับให้มีการชันสูตรพลิกศพทุกกรณี ในกรณีที่ความตายเป็นผลจากการกระทำผิดอาญาแล้ว ก็จะทำให้บทบัญญัติของกฎหมายไทยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตายและการชันสูตรพลิกศพสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่า

¹ดูหน้า 174-178.

ต้องชันสูตรพลิกศพในกรณีที่ไม่อาจกระทำได้เพราะเหตุสุวิสัยจริงๆ เช่น ในกรณีที่ศพสูญหายไปบนทะเล เป็นต้น

5.11 ความแตกต่างของแพทย์ในมาตรา 150 และ มาตรา 151 ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่เกี่ยวกับพยานหลักฐาน

ในกรณีที่มีการตายผิดธรรมชาติซึ่งจะต้องมีการชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 และเมื่อมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการหาสาเหตุตายก็จะต้องมีการผ่าศพตรวจเพื่อแยกธาตุดู ตามมาตรา 151 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนี้

"มาตรา 150¹ ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับสาธารณสุขจังหวัดหรือแพทย์ประจำสถานอนามัย หรือแพทย์ประจำโรงพยาบาล เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว และให้ทำบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรนั้นไว้ ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่มี หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ใช้ เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่หรือแพทย์ประจำตำบล

....."

"มาตรา 151² ในเมื่อมีความจำเป็นเพื่อพบเหตุของการตาย เจ้าพนักงานผู้ทำการชันสูตรพลิกศพมีอำนาจสั่งให้ผ่าศพตรวจแล้วแยกธาตุส่วนใด หรือจะให้ส่งทั้งศพหรือบางส่วนไปยังแพทย์หรือพนักงานแยกธาตุของรัฐบาลก็ได้"

1 ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150.
2 ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 151.

ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ก็คือ แพทย์ผู้ทำการชันสูตรพลิกศพในมาตรา 150 และ ในมาตรา 151 มีฐานะของการเป็นพยานต่างกันอย่างไรซึ่งในเรื่องนี้กฎหมายไทยมิได้มีการกำหนดการชันสูตรพลิกศพออกเป็น 2 ขั้นตอน เช่น ในกฎหมายของสาธารณรัฐเยอรมัน¹ ที่กำหนดให้มีการ "ดูศพ" และ "การผ่าศพตรวจ" ซึ่งถ้ากำหนดไว้แล้วก็จะทำให้เห็นภาพพจน์ได้ง่ายเข้า เมื่อมิได้มีการกำหนดได้ชัดเจนจึงต้องมาพิจารณาเพื่อดูเพื่อให้ทราบว่าแพทย์ใน 2 มาตรา ดังกล่าว เป็นพยานชนิดใด เพื่อประโยชน์ในทางคดี ในกรณีที่แพทย์ผู้ทำการชันสูตรพลิกศพจำเป็นต้องไปให้การเป็นพยานที่ศาล เนื่องจากกรณีที่แพทย์ผู้ทำการชันสูตรพลิกศพนั้น ได้ออกรายงานการชันสูตรพลิกศพตามมาตรา 154 หรือ มาตรา 152 สำหรับแพทย์ในมาตรา 150 และ มาตรา 151 ตามลำดับ

ในเรื่องนี้ต้องทำความเข้าใจถึงลักษณะของพยาน ซึ่งแพทย์อาจจะเข้าเกี่ยวข้องได้คือ

1. พยานบุคคล
2. พยานผู้ชำนาญการ (ก็คือพยานบุคคล)
3. พยานผู้ชำนาญการพิเศษ

1. พยานบุคคล² คือผู้ที่จะต้องเปิดเผยถึงการรับรู้ของตนเกี่ยว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹Eberhard Schmidt, Translated by Horst Niebler, The American Series of Foreign Penal Codes of German, (London: Sweet & Maxwell Limited), sections 87-90.

²คณิต ฌ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2528), หน้า 56.

กับข้อเท็จจริงโดยการให้ถ้อยคำ การรับรู้นี้เป็นการรับรู้โดยสัมผัสของตน คือ ได้จากการเห็น ได้ฟัง ได้กลิ่น ได้รส ได้รู้สึก

2. พยานผู้ชำนาญการ คือบุคคลที่คำให้การของเขาเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในอดีตหรือสถานการณ์ใดๆ ที่การรับรู้ได้นั้นจะต้องให้ความรู้ความสามารถพิเศษ เช่น ผู้เชี่ยวชาญทางวิทยาการตำรวจสามารถอ่านร่องรอยที่ไม่อาจทราบได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งในกรณีนั้นผู้ที่มิได้ฝึกฝนมาจะไม่อาจพบได้เลย พยานชนิดนี้ แม้จะเห็นได้ว่าการใช้ความรู้เช่นเดียวกับผู้ชำนาญการพิเศษ แต่ก็ถือว่าเป็นพยานบุคคล ซึ่งไม่อาจเปลี่ยนตัวได้¹

3. ผู้ชำนาญการพิเศษ มีบัญญัติไว้ในมาตรา 243 วรรคแรก ว่า "ผู้ใดโดยอาชีพหรือไม่ก็ตาม มีความชำนาญพิเศษในการใด ๆ เช่นทางวิทยาศาสตร์ ศิลป ฝีมือ พาณิชยกรรม การแพทย์ หรือกฎหมายต่างประเทศ และซึ่งความเห็นของเขานั้นอาจมีประโยชน์ในการวินิจฉัยคดีในการสอบสวน ได้สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา อาจเป็นพยานในเรื่องต่างๆ เป็นต้นว่า ตรวจร่างกาย หรือจิตใจของผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือจำเลย ตรวจลายมือ ทาการทดลอง หรือกิจการอื่นๆ" นั่นคือ หมายถึงบุคคลที่จะต้องให้การเกี่ยวข้องกับความเห็นทางวิชาการ²

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าการที่แพทย์เข้าร่วมกับพนักงานสอบสวน ทาการชันสูตรพลิกศพในมาตรา 150 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก็

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 58.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 57.

คือการดูศพ เป็นหลักนั่นเอง จึงเป็นพยานบุคคล ซึ่งในบางส่วนของ การดูศพนั้น อาจต้องใช้ความรู้ความสามารถพิเศษ เช่นการที่เห็นตัวแดงผิดปกติ ทำให้แพทย์ คิดถึงการตายเนื่องจากสารพิษไซยาไนท์¹ เป็นต้น ในส่วนนี้แพทย์ก็เป็น พยานผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งก็คือพยานบุคคลอีกนั่นเอง แต่ในส่วนของ การเป็นพยานผู้ ชำนาญการนั้น ถ้าใช้บุคคลที่มีใช้แพทย์ ตามมาตรา 150 วรรคแรกตอนท้าย คือ เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่ หรือ แพทย์ประจำตำบล แล้ว ก็ไม่ อาจที่จะเป็นได้ เพราะไม่มีความรู้ความสามารถในทางแพทย์เป็นการพิเศษเลย ดังนั้นถ้าใช้บุคคลดังกล่าว ก็คงจะเป็นได้แต่เพียงพยานบุคคลธรรมดา

ดังนั้นในเรื่องการชันสูตรพลิกศพ

1. การที่แพทย์เข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนในการชันสูตรพลิกศพนั้น แม้ความจริงแล้วแพทย์นั้นจะเป็นแพทย์ธรรมดา (จบแพทยศาสตรบัณฑิต) หรือจะ เป็นแพทย์ผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สาขานิติเวช หรือสาขาพยาธิวิทยา ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญในด้านการชันสูตรพลิก ศพก็ตาม แต่ฐานะในการชันสูตรก็จะ เป็นเพียงเจ้าพนักงานฝ่ายแพทย์ "เป็น พยานพิสุจน์ข้อเท็จจริง" เท่านั้นทำให้พยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษไม่ ในเรื่องนี้ได้มี ความเห็นของนักกฎหมาย²

¹Camp, Francis.E. Gradwohl' Legal Medicine. Third Edition. (Chicago: A John Wright&Sons Ltd, 1976), p.83.

²ชวน หลีกภัย, เอกสารประกอบคำบรรยายกฎหมายเบื้องต้นและ กฎหมายเกี่ยวกับวิชาชีพแพทย์, (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530), หน้า 61.

ที่ว่า "การที่แพทย์ตรวจคนไข้หรือผู้ตาย และได้ทำรายงานการชันสูตรบาดแผล คนไข้หรือทำรายงานการชันสูตรพลิกศพไว้นั้น แพทย์อยู่ในฐานะ ประจักษ์พยาน

2. การที่ ไม่ถือว่าแพทย์ผู้ทำการชันสูตรพลิกศพร่วมกับเจ้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ชำนาญการพิเศษนั้น นับว่าถูกต้อง เพราะทำให้สอดคล้องกับบุคคลอื่นที่อาจเป็นฝ่ายแพทย์ได้ กล่าวคือ สาธารณสุขจังหวัด แพทย์ประจำโรงพยาบาล แพทย์ประจำสถานีอนามัย เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่ หรือแพทย์ประจำตำบล ตามมาตรา 150 วรรคแรก แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ ถ้าจะถือว่ารายงานการชันสูตรพลิกศพที่กระทำโดยฝ่ายแพทย์ร่วมกับพนักงานสอบสวนนั้น ให้ฝ่ายแพทย์เป็น "ผู้ชำนาญการพิเศษ" แล้ว บุคคลทั้ง 5 คนข้างต้นก็จะต้องมีความรู้ในด้านการชันสูตรพลิกศพเป็นอย่างดี ดังในมาตรา 243¹ ซึ่งเป็นไปไม่ได้เพราะแม้กระทั่งแพทย์ปริญาเองในขณะที่จบใหม่ก็ยังไม่มีการสอบการชันสูตรพลิกศพ หรือแพทย์บางคนทำงานมานานก็จริงแต่ไม่มีโอกาสได้ทำการชันสูตรพลิกศพ ก็หาได้มีความรู้ความชำนาญในการชันสูตรพลิกศพไม่ และจะให้เจ้าพนักงานฝ่ายแพทย์เป็นผู้ชำนาญการพิเศษ ย่อมเป็นไปไม่ได้ หรือถ้าจะหาบุคคลตามในมาตรา 150 ข้างต้นโดยเลือกเอาเฉพาะผู้มีความรู้ความชำนาญจริงๆ กว่าจะได้มาศפקคงจะเน่าเสียแล้ว

ดังนั้นฝ่ายแพทย์ผู้ร่วมชันสูตรพลิกศพตามมาตรา 150 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงเป็นแต่เพียงพยานผู้ตรวจ หรือ "ประจักษ์พยาน" เท่านั้น

¹ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 243.

ส่วนการที่แพทย์ผู้ทำการผ่าศพตรวจ หรือบางส่วนของศพตรวจ ตาม มาตรา 151 นั้น ถือได้ว่า แพทย์นั้น เป็นผู้มีความชำนาญพิเศษในการแพทย์ตาม มาตรา 243 วรรคแรก นั้นเอง จึงเป็น "พยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษ"¹

ข้อแตกต่างของแพทย์ในฐานะพยานบุคคลและพยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษ คือ

1 แพทย์ในมาตรา 150 เวลาจะเบิกความจะต้องไปศาลด้วยตนเอง เพราะอยู่ในฐานะพยานบุคคล

2 แพทย์ในมาตรา 151 นั้น อยู่ในฐานะพยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สามารถเปลี่ยนตัวให้ผู้อื่นไปเบิกความแทนตามรายงานชั้นสูตรที่ออกไปได้ นอก จากนี้พยานในมาตรา 151 ยังสามารถทำความเห็นเป็นหนังสือได้² จึงต่าง จากพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ต้องไปเบิกความด้วยตนเอง เสมอ³

ศูนย์วิทยพัชกร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ คณิต ฌ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 59.

² ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 243 วรรค 2.

³ คณิต ฌ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 58.